

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-590

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVIII JUNE – BIRŽELIO 24, 1993 Nr. 23

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VISA MŪSŲ VEIKLA TURI TARNAUTI LIETUVAI–

Taip pasakė Lietuvos Respublikos Nepaprastasis ir Įgaliotasis Ambasadorius Rusijos Federacijoje Romualdas Kozyrovičius, atsakydamas į "Dirvos" korespondento Maskvoje Kazio Kedačio klausimus.

– Jūs, pone Ambasadoriau, pagal specialybę esate ekonomistas. Buvote ministro pavaduotoju, ministru, užsiiminėjote įvairiais ekonominės veiklos klausimais. Kaip dabar jaučiatės, pradėjęs versti pirmąsias vagas diplomatinės tarnybos?

– Jaučiuosi normaliai, nors darbas iš dalies naujas. Kita vertus, be ekonomikos neapsieina jokia diplomatija. Mano veikla ekonominėje srityje, kokias pareigas tekdavo užimti, tarnavo vienam tikslui – mūsų krašto, jo ūkio kilimui ir klestėjimui. Esu įsitikinęs, kad šiandien ne tik diplomatų, ekonomistų, bet ir visų be išimties mūsų tautiečių Lietuvoje ir už jos ribų darbas turi tarnauti krašto valstybingumui stiprinti ir jo žmonių gerovei kelti. Tai yra svarbiausia dabartinių nelengvų reformų laikotarpiu.

Teisę pradėti naują mano veiklos vagą suteikė du Lietuvos Respublikos Prezidento įsakai: pirmuoju šių metų kovo 26 dieną man buvo suteiktas Nepaprastuoju ir Įgaliotoju ambasadoriaus rangas, antruoju tą pačią dieną buvau paskirtas Lietuvos Respublikos Nepaprastuoju ir Įgaliotoju ambasadoriumi Rusijos Federacijoje.

Atvykęs naująją tarnybą pradėjau įteikdamas Kremliuje savo kredencinius raštus. Susipažinau su Rusijos užsienio reikalų ministerijos vadovaujančiais pareigūnais, šios ministerijos darbuotojai pabuvojo Lietuvos ambasadoje Maskvoje ir susipažino su čia dirbančiais mūsų žmonėmis. Kiekvieną dieną bendrauju su įvairių Rusijos federalinių įstaigų vadovais, kitų užsienio šalių pasiuntiniais. Stengiuosi, kad kiekvienas susitikimas, pokalbis teiktų naudos mūsų valstybės ekonomikai, kultūrai, draugiškiems šalių santykiams.

Neseniai su Rusijos migracijos tarnybos ministre Tatjana Regent svarstėme, sakyčiau, labai reikšmingą Rusijon deportuotų lietuvių grįžimo į Tėvynę klausimą, tarėmės, kad Rusija kompensuotų su parvykimu susijusias išlaidas. Šiuo klausimu

artimiausiu metu turėtų būti priimtas atitinkamas Rusijos vyriausybės nutarimas.

Atnaujintos Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos derybos dėl kariuomenės išvedimo, kuriose ir aš dalyvauju. Manau, jog mūsų derybų delegacija padarė viską, kad buvusios Sovietų Sąjungos kariniai daliniai išeitų iš Lietuvos pagal ankstesnį susitarimą iki rugpjūčio 31 dienos.

– Pone Ambasadoriau, norėčiau sužinoti Jūsų poziciją į Rusijos lietuvių bendruomenę. Ar dažnai jos atstovai kreipiasi į ambasadą?

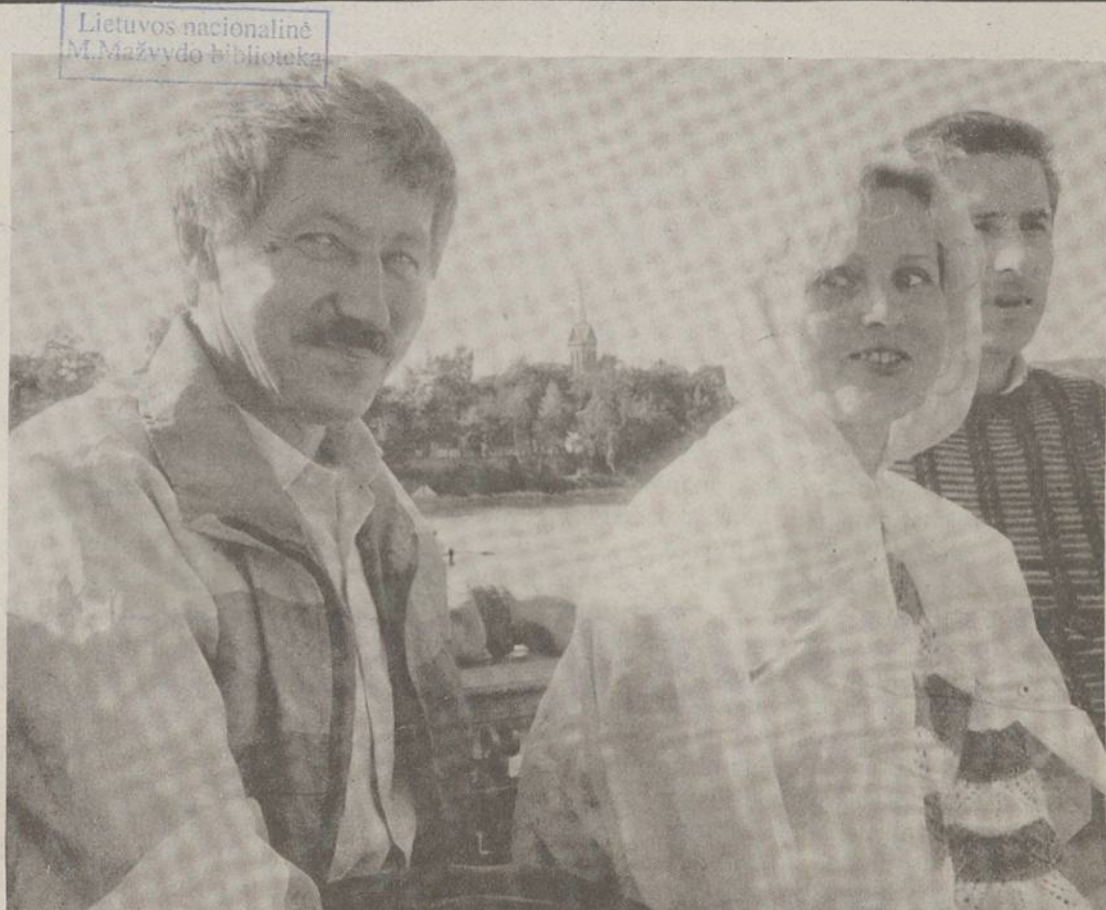
– Džiaugiuosi, kad turiu galimybę bendrauti su Rusijos lietuvių bendruomenės atstovais. Atskirų Rusijos miestų ir regionų lietuvių kultūrinės bendrijos neseniai susibūrė į vieną organizaciją ir įėjo į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę kaip jos narė. Dalyvavau ir pirmajame Rusijos lietuvių bendruomenės suvažiavime.

Naudodamasis proga, norėčiau palinkėti ne tik Rusijoje gyvenantiems, bet ir visame pasaulyje išsibarsčiusiems lietuviams kuo geriausios sėkmės bendrauti su tėvų ir protėvių žeme, populiarinti lietuvių kalbą, kultūrą, papročius, sugyventi su kitų tautų atstovais. Sakyčiau, jog Maskvos gyvenantys lietuviai galėtų drąsiau remtis Lietuvos ambasados galimybėmis.

Lietuvoje yra daug žymių mokslininkų, artistų, muzikantų, dailininkų, kitų iškilų kultūros žmonių. Mes galėtume pakviesti tuos ar kitus asmenis pas save į susitikimus, vakarus, koncertus, parodas, jei tokie pageidavimai būtų pareikšti.

– Paprastai naujam darbui žmogus rengiasi kaip kelionei – stengiasi numatyti gaires to, ką teks nuveikti ar patirti. Ar Jūs, ponas Ambasadoriau, esate tokias gaires pasižymėjęs?

– Be to, ką jau esu sakęs, svarbiu dalyku laikyčiau tai, kad Lietuvos ambasadoriaus ir visos Lietuvos atstovybės veikla didžiojo Rytų kaimyno šalyje būtų pakankamai išsami žinoma ne tik mūsų (Nukelta į 4 psl.)

Maskvos lietuvių kultūros bendrijos pirmininko pavaduotojas Klemas Jorudas ir Rusijos lietuvių bendruomenės (ir Maskvos lietuvių kultūros bendrijos) pirmininkė Nijolė Zelbaitė-Maityniuk.

AMBASADORIAUS LOZORAIČIO PAGERBIMAS

Antanas Dundzila

Lietuvos Ambasadoriaus Stasio Lozoraičio ir Ponios Lozoraitienės pagerbimas praėjo iškilmingai, pakilioj nuotaikoj ir džiaugsmo ženkle. Pokylis įvyko birželio 12 d. puošniame Marriott viešbutyje.

Dalyvavo apie 130 asmenų, jų tarpe Lietuvos Ambasadorius Jungtinėms Tautoms, Lietuvos Garbės Konsulas Chicagoje su Ponia, JAV LB-ės vadovybė, šiek tiek amerikiečių, JAV LB Krašto Valdybos pareigūnai ir specialiai į pobūvį atvykę svečiai iš Bostono, Philadelphijos, Baltimorės, Chicagos ir Los Angeles. Tai buvo Lietuvai pusę šimto metų dirbusio neeilinio asmens paminėjimas, puošni visuomeninė šventė pilna to žodžio prasme.

Pokylis prasidėjo išpuoštoje salėje svečiams laisvai besisėdinti ir besibūruojant. Buvo daug fotografuojamasi ir filmuojama. Pačioje pradžioje visi svečiai iš eilės pasisveikino su Lietuvos ambasadorium ir Ponia Lozoraitiene. Sekė užkandžiai, kokteiliai, atidus viešbučio personalo patarnavimas. Apie devintą valandą visiems susėdus, prasidėjo oficialioji dalis.

Pagerbimą rengėjų vardu atidarė Washingtono LB-ės apylinkės pirmininkė Nerija Kasparienė. Pokylio atidarymui jos pritaikytas puikus žo-

dis atspausdintas šiame numeryje 5 psl. Viso sveikinušių bei kalbėjusių buvo apie pustuzinis. Iš šių ypač išskirtini buvo Ambasadoriaus A. Simučio žodis, buvusio State Department pareigūno, daug

LIETUVOJE ĮVEDAMAS LITAS NUO BIRŽELIO 25 D.

Nuo birželio 25 dienos į apyvartą išleidžiami Lietuvos Respublikos nacionaliniai pinigai – litai, pareiškė per televiziją trečiadienį vakare Lietuvos banko valdybos pirmininkas, Lito komiteto narys Romualdas Visokavičius. Nutarimą dėl lito įvedimo dar birželio 14 d. taip pat pasirašė kiti du Lito komiteto nariai – Prezidentas Algirdas Brazauskas ir Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius.

Lito komitetas nustatė, kad vienas litas yra lygus 100 laikinų pinigų – talonų, kurie kaip vienintelė atsiskaitymo priemonė buvo įvesti praėjusių metų spalio mėnesį. Dabar vienas JAV doleris kainuoja maždaug 400 talonų.

Talonai iš apyvartos pradėdami išimti nuo birželio 25 dienos, o nuo liepos 20 kaip atsiskaitymo ir mokėjimo priemonė naudojami tik litai ir jų viena šimtoji dalis – centai. Išleisti 10, 20, 50, 100 litų banknotai ir 1, 2, 5 litų monetos, taip pat 1, 2, 5, 10, 20, 50 centų monetos.

Lietuvai pasitarnavusio P. Goble kalba, Viktoro Nako įprastai gerai paruoštas žodis Ambasados darbuotojų vardu. Kalbose buvo pagarbiai pažymėta Ponia Daniela Lozoraitienė, metų pradžioje Lietuvoje nelaimingai net ranka susilaužiusi, bet Ambasadoriui visur daug padedanti

(Nukelta į 4 psl.)

Atsiskaityti užsienio valiutomis nuo rugpjūčio 1 dienos Lietuvoje draudžiama, pažymima Lito komiteto nutarime. Visa prekyba privalo vykti tik nacionaline valiuta litais.

Lietuvos bankas iki lito įvedimo pinigų emisijos nevykdo ir imasi priemonių lito stabilizavimui, pažymima Lito komiteto nutarime. Beje, laikantis "Tvirtos" monetinės politikos Lietuvos bankui per pusantro mėnesio pavyko 150 punktų stabilizuoti taloną gegužės mėnesio pradžioje už 1 USD buvo mokama iki 550 talonų.

Iš karto su Lietuvos nacionalinės valiutos įvedimu Lito komitetas pateikė dovaną numizmatams. Pažymint Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydžio per Atlantą 60-metį, į apyvartą išleista 10.000 vienetų 10 litų nominalo vertės proginių monetų. Jos bus parduodamos ne nominalo, o Lietuvos banko nustatyta kaina.

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVA GEDI IR KELIASI NAUJIEMS LAIKAMS.** Gegužės 14-ąją visoje Lietuvoje buvo iškeltos valstybinės vėliavos perrištos juodu kaspinu. Buvo minima Gedulo ir vilties diena, pažymint tokia pat 1940-ųjų birželio dieną, kai sovietai pradėjo masinį tautos genocidą – trėmimus.

Gedulo ir vilties dienos išvakarėse šiam įvykiui pažymėti Vilniuje buvo surengta tarptautinė mokslinė konferencija. Bažnyčiose aukojamos šventos mišios, daug kur vyko didžiuliai mitingai.

Ta proga į tautą kreipėsi prezidentas Algirdas Brazauskas, kviesdamas vienybei ir rimtam darbui.

• **ALGIRDAS BRAZAUSKAS KALBĖDAMAS PER LIETUVOS TELEVIZIJĄ PAREIŠKĖ,** kad atleidžiant Stasį Lozoraitį iš ambasadoriaus JAV pareigų buvo padarytos organizacinės klaidos. Pirmą kartą apie tai jis buvo sakęs praėjusią savaitę uždarame susitikime su LDDP frakcijos Seime nariais.

Prezidentas pasakė, jog priėmus sprendimą dėl Stasio Lozoraičio atšaukimo, nebuvo laiku parinktas naujas kandidatas šioms pareigoms. JAV gyvenantis Vytautas Čekauskas, kurį Užsienio reikalų ministerija tikėjosi pasiūlyti laikinuoju reikalų patikėtiniu atsisakė, bet ir apie tai sužino ta tikrai dabar, jam atvažiavus į Vilnių.

Dar kartą noriu patvirtinti visiems, pabrėžė Algirdas Brazauskas, jog pripažįstu šią organizacinio pobūdžio klaidą. Reikia suprasti, kad ambasadoriaus atšaukimas yra rimtas žingsnis, kuriam reikia gerai pasiruošti. Algirdas Brazauskas sakė, kad susitikime Užsienio reikalų ministerijos vadovybė dėl to susilaukė priekaištų. Kritika, Prezidento nuomone, visiškai pagrįsta. Tačiau reikia atsiminti, jog Lietuvos užsienio politikai žengia tik pirmuosius žingsnius, jie neturi patyrimo, pagaliau trūksta ir specialistų.

Pasiūlymas Stasiui Lozoraičiui užimti ambasadoriaus pareigas Italijoje – tebegalioja, ir mes laukiame atsakymo, pasakė Prezidentas. Jis pridūrė, jog tokį variantą buvo numačiusi ankstesnė šalies vadovybė ir buvę užsienio reikalų ministerijos vadovai.

• **CENTRO SĄJUNGA SIŪLO SEIME SVARSTYTI UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRO VEIKLĄ.** Birželio 15 d. Seimo posėdyje Seimo narys Romualdas Ozolas perskaitė centro sąjungos pareiškimą dėl Lietuvos užsienio politikos. Pažymima, kad šiuo metu užsienio politika yra atsidūrusi aklavietėje. Visai ne organizacine klaida Centro sąjunga pavadino ambasadoriaus Stasio Lozoraičio atleidimą, sukėlusį visuomenėje didelę reakciją. Romualdas Ozolas pažymėjo, jog iki šiol nėra tinkamo diplomatinio atstovavimo politikos – kol kas neatstovaujama nei Karaliaučiuje, nei Sankt Peterburge. Dabartinę užsienio politiką jis pavadino nekonstruktyvia. Todėl, pasakė Romualdas Ozolas, Seime turi būti svarstoma Užsienio reikalų ministro ataskaita ir sprendžiamas klausimas dėl jo atitikimo užimamos pareigoms.

• **LIETUVOS IR BALTARUSIJOS PREMJErai SIEKIA GEROS KAIMYNYSTĖS.** Mes nematome kliūčių, dėl kurių dar šiemet būtų pasirašyta Lietuvos ir Baltarusijos tarpvalstybinė sutartis, per susitikimą, su Lietuvos premjeru Adolfu Šleževičiumi, pareiškė šios šalies vyriausybės vadovas Viačeslav Kebič. Neoficialus premjerų susitikimas birželio 11 – 12 dienomis įvyko Baltarusijoje, Gervėčių apylinkėse, kur 14 kaimų kompaktiškai gyvena keli tūkstančiai lietuvių ir prie Naručio ežero esančioje Baltarusijos vyriausybėje rezidencijoje.

V. Kebič pasakė, jog dar šį mėnesį Baltarusija grąžins Lietuvai 8 milijardus rublių skolos už elektros energiją, o likusią jos dalį – 4 milijardus rublių padengs liepos mėnesį. Per Baltarusiją pravažiuojantis autotransportas iš Lietuvos nebus apmokestinamas muitais, o Baltarusija suinteresuota savo tranzitais į Vakarus per Klaipėdos uostą.

• **BENDRI MANEVRAI–GERA MOKYKLA JAUNAM LIETUVOS KARO LAIVYNUI.** Lietuvos karinių jūrų pajėgų fregatos F-12 ir F-11 grįžo iš NATO karo laivų manevrų "US Baltops 93" Baltijos jūroje. JAV Vyriausybės kvietimu jos pirmą kartą dalyvavo pratybose drauge su JAV, Danijos, Lenkijos, Švedijos, Vokietijos ir Rusijos kariniais laivais. Vadovaujamos flotilės vado komandoro Raimundo Baltuškos, jos mokėsi plaukiojimo ir manevravimo rikiuotėje, tarpusavio ryšio palaikymo ir kitų pratimų.

• **BAIGĖSI LENKIJOS GYNYBOS MINISTRO VIZITAS** Birželio 16 d-ąją baigėsi tris dienas trukęs Lenkijos gynybos ministro Janusz Onyszkiewicz oficialus vizitas į Lietuvą. Jo metu pasirašyta Lenkijos gynybos ir Lietuvos krašto apsaugos ministerijų bendradarbiavimo karinėje srityje sutartis.

Bus palaikomi nuolatiniai ryšiai tarp Lietuvos ir Lenkijos gynybos struktūrų, koordinuojami veiksmai saugant valstybinės sienas ir kontroliuojant oro erdvę, keičiamasi analitine informacija.

• **BIRŽELIO 17 DIENĄ PREMJEras ADOLFAS ŠLEŽEVIČIUS SU OFICIALIU DARBO VIZITU IŠVYKO Į JUNGTINES AMERIKOS VALSTIJAS.** Jis – ketvirtasis po Nepriklausomybės atkūrimo Lietuvos vyriausybės vadovas, kuris aplankys JAV.

PIRMA KARTA PO TO, KAI II PASAULINIAM KARUI PASIBAIGUS Jungtinės Amerikos Valstijos garantavo nepriklausomybę Triesto miestui, jų karinis dalinys dislokuojamas Balkanų pusiasalyje. Dalinys įeis į Jungtinių Tautų pajėgų sudėtį, kurių tikslas sustabdyti jau netoli dviejų metų tame regione vykstantį konfliktą. Prezidentas Clintonas birželio 10 d. paskelbė įsakymą padidinti amerikiečių karių kuopą, susidedančią iš 300 kautynėms paruoštų kareivių, įjungti į 700 vyrų skandinavių dalinį, įeinantį į Jungtinių Tautų pajėgas apsaugoti naują nepriklausomą Makedonijos respubliką, kuri anksčiau buvo Jugoslavijos dalimi.

Nors tai labai mažas skaičius palyginus su dabar Bosnijoje dislokuotais įvairių Europos kraštų kariais, tačiau tai pirmas JAV karinis žingsnis kartu su Europa įsijungti į naują programą, bandant pristabdyti ten vykstantį pilietinį karą. Kaip pastebi masinės informacijos priemonės, JAV atėjimas į Balkanų pusiasalį gali turėti labai didelę simbolinę reikšmę: tai gali būti ir spąstai, panašūs į prieš eilę metų Vietnamo atsiųstus amerikiečių karinius patarėjus, kai priešui juos užpuolus, prasidėjo plačios apimties

Adolfas Šleževičius dalyvaus Lietuvos ir išeivijos santykiams skirtoje konferencijoje Detroite.

Oficialus premjero vizitas prasidės ateinantį pirmadienį Washingtonė. Čia jis susitiks su JAV valstybės sekretoriumi Warren Christopher. Planuojami Adolfo Šleževičiaus susitikimai su JAV Nacionalinės saugumo tarnybos, Pasaulio banko ir Tarptautinio valiutos fondo vadovais, kitais oficialiais valstybės pareigūnais, biznieriiais.

Lietuvos premjero susitikimas su JAV prezidentu oficialiai nepatvirtintas.

Lietuva ir JAV yra sudariusios 9 sutartis: dėl investicijų skatinimo, subsidijų Lietuvos energetikai modernizuoti, techninės pagalbos, kitų dalykų. Adolfas Šleževičius vežasi sutarčių dėl investicijų draudimo, prekybos ir kai kurių kitų susitarimų projektus.

• **VYRIAUSYBES RŪMUOSE POSĖDŽIAVO VYRIAUSYBĖS KOMISIJOS POPIEŽIAUS JONO PAULIAUS II VIZITUI ORGANIZUOTI, POPIEŽIAUS APSILANKYMO LIETUVOJE KOMITETO NARIAI BEI POPIEŽIAUS KELIŲ VYRIAUSIASIS ORGANIZATORIUS TĖVAS ROBERTO TUCCI S.J.** Posėdyje buvo galutinai suderintas popiežiaus apsilankymo Lietuvoje maršrutas, aptarti Šventojo Tėvo apsaugos bei kiti garbingo svečio kelionės reikalai.

Pirmiausia popiežiaus lėktuvas kartu su palyda, užsienio spaudos, TV ir radijo stočių žurnalistais nusileis Vilniaus aerouoste. Čia Joną Paulių II pasitiks Lietuvos valstybės protokolo vadovas, kardinolas Vincentas Sladkevičius, popiežiaus nuncijus Lietuvoje, respublikos prezidentas. Išlipęs iš lėktuvo, popiežius pagal tradiciją pagerbdamas kraštą, į kurį atvyko, nusilenks ir pabučiuos Lietuvos žemę.

Vilniuje Šventasis Tėvas apsigyvens šiuo metu baigiamoje restauruoti nuncijaus rezidencijoje Kosciuškos gatvėje (buvusiuose Lietuvos dailininkų sąjungos rūmuose). Popiežius taip pat susitiks su maldininkais, aukos šv. Mišias Kaune, Šiauliuose ir Šiluvoje.

EUROPOJE IR PASAULYJE

JAV kareivių siuntimas Vietnaman.

NATO šalių užsienio reikalų posėdyje Atėnuose dalyvavęs Amerikos valstybės sekretorius Warren Christopher pareiškė, jog "neatrodytų, kad JAV savo kareivius Europoje paliktų neapgynusius".

ŠVEDIJOS SOSTINĖS STOCKHOLMO LAIKRAŠTIS "DAGENS NYHETER"

paskelbė straipsnį apie Latvijoje įvykusius seimo rinkimus, kuriuos laimėjo nauja partija "Latvijos kelias", antrašte "Naudinga pamoka iš Latvijos", kur pastebima, kad ne viena valstybė gali daug pasimokyti iš šios Baltijos šalies. Kai daugelis europiečių ir kitų kontinentų gyventojų jaučia nenugalimą norą keršyti už jų šalyse viešpatavusį iš viduramžių paveldėtą neteisingumą, tai atrodo, kad dauguma Latvijos gyventojų pasiruošę už tai atleisti.

Dar tik prieš kelius metus išeiviai latviai šalį valdžiusių komunistų buvo pravardžiuojami fašistais bei karo kursytojais. Tuo tarpu užsienyje

gyvenantys latviai Latvijos Socialistinės respublikos vadovus vadino išdavikais bei kolaborantais su okupantu.

Dabar buvęs komunistų partijos ideologas Anatolijus Gorbunovs ir keli išeivijos latviai vadovauja rinkimus laimėjusiai partijai "Laisvės kelias"... Pasak straipsnio, atrodo, kad latvių dauguma labiau suinteresuota kitais reikalais, negu kerštu išspręsti istorinius nesutarimus. Jie pasitiki vadovais, kad pastarieji atsisakys sovietinio palikimo ir sudarys sąlygas produktyviai ekonomikai.

SEKMADIENĮ, BIRŽELIO 13 D. LIETUVAI IR IŠEIVIAI MININT GEDULO IR VILTIES DIENĄ, kai kurie JAV televizijos kanalai žinių metu pranešė, kad Baltijos jūroje įvyko NATO šalių karinių laivų manevrai, kuriuose pirmą kartą dalyvavo ir buvusio Varšuvos pakto šalių karo laivai. Buvo paminėtas ir Lietuvos laivyno dalyvavimas šiuose istoriniuose manevruose.

MOTERYS VADOVAUS TURKIJOS IR KANADOS VYRIAUSYBĖMS. Kaip

praneša informacijos šaltiniai, Turkijos centro-dešinės "Teisingo kelio" partija šalies vyriausybei vadovauti pasirinko Tansu Ciller, kuri bus pirmoji moteris einanti šalies ministerės pirmininkės pareigas. Tuo tarpu Kanados vyriausybei vadovaus 46 m. amžiaus advokatė ir buvusi šalies gynybos ministerė Kim Campbell. Ji pakeis buvusį premjerą Brian Mulroneį, kuris kiek anksčiau šiais metais pasitraukė iš pareigų jo populiarumui smarkiai sumažėjus.

"RYTINĖS VOKIETIJOS REGIJONAS, VIENU METU BUVEŠ kultūrinė stebulė (hub), siekia atgimti per turizmą". Tai antraštė straipsnio, paskelbto dienraščio "New York Times" žinių tarnybos bendradarbio Stephen Kinzer. Straipsnyje iš Eisenacho miesto, esančio Tiuringijos žemėje, kuri anksčiau priklausė Rytų Vokietijai, rašoma, kad Rytų Vokietijos ekonomika daugiausiai rėmėsi sunkiąja pramone, todėl Tiuringijoje, kaip ir kitose rytinėse žemėse 1990 m. abiems Vokietijoms susivienijus daug iš mados išėjusių įmonių buvo uždaryta. Jų vietoje Tiuringijos pareigūnams pavyko įkalbėti, kad kapitalą investuoti ir savo fabrikus čia statytų tokios svarbios bendrovės, kaip Opel ir Coca-Cola. Tačiau

(Nukelta į 10 psl.)

INTERPOSTMIR CO.
108 Molnar Dr.
West Seneca, NY 14224
Tel / Fax: (716) 675-7666

SUMMER SPECIAL

Parcel 1:	(22 lbs.) sugar (22 lbs.) rice (22 lbs.) flour	PRICE \$ 65.00
Parcel 2:	(3 gal.) vegetable oil	\$ 39.00

7% service +
Money: min. \$100. - \$17.- home delivery
2 WEEK DELIVERY GUARANTEED !!!
SEND YOUR ORDER BY MAIL TODAY!!!

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

KUOMET TAUTĄ ŠAUTUVAIS PABALSAVO

Juozas Žygas

Okupantai ir jų tarnai, kurie tautą į "šviesų rytojų" vedė, atnešė tik kraują, ašaras ir aimanas. Tad ir nenuostabu, kad beveik visuotiniai, buvo laukiama karo. Žmonės žinojo, kad karas atneš sunaikinimus, gaisrus ir mirtį, bet jame vienintelę išeitį ir išsigelbėjimą tematė. Nes ta komunistinė "globa", buvo baisesnė net už karą.

Jeigu komunistai nebūtų suspėję parodyti tikrojo savo veido, tai gal žmonės ir nebūtų vokiečių taip laukę. Bet su įvykdytais masiniais žmonių trėmimais, jie tautos keršto patys prašėsi. Tad birželio 22 dieną, žmonėms dar miegant, pradėjus bomboms sproginėti – daugeliui tai buvo pati linksmiausia žinia.

Nors jų propaganda dar bandė žmones klaidinti skelbdama, kad yra bombarduojamas Karaliaučius ir Klaipėda, o Raudonoji armija sekmingai priešą kontraatakuoja. Nežiūrint tų gerų žinių, komissarai ir katiušos pradėjo pakuotis ir į sunkvežimius krautis, o sekmadienio popietėje jau prasidėjo masinis bėgimas.

Tie, kurie Maskvai ištikimai tarnavo ir kurių rankos ar sąžinės buvo nešvarios pajuto, kad jų padai svyla. Tad visi liaudies mylimieji ir "gerieji iš gerųjų", kabinosi į sunkvežimius ir spruko viską palikę, nelaukdami, kad liaudis jiems padėkotų.

Sekmadienio vakare pagrindžio žmonės, pradėjo grupuotis ir rengtis užimti raktines pozicijas. Jiems pavyko įeiti ir išlaužti parodos aikštės paviljonuose įrengtus ginklų sandėlius. Tokiu būdu partizanai apsiginklavo ir greitosios pagalbos mašinomis, ginklus išvežiojo į įvairius punktus. Užėmus centrinių paštą ir telefonų stotį, jiems pavyko suklaidinti raudonarmiečių ryšių centrą, kuris buvo Vilijampolėje. Raudonarmiečiams susidarė įspūdis, kad Kaunas jau vokiečių užimtas.

Užėmus radio stotį ir radiofoną, birželio 23 d., pirmadienį, 9 val. ryto LAF igaliotinis Leonas Prapuolenis, radijo bangomis paskelbė nepriklausomos Lietuvos atstatymą ir laikinosios vyriausybės sudarymą. Tas jo pranešimas buvo pakartotas vakarų Europos kalbomis. Tuo būdu, prieš vokiečiams Kauną užimant, buvo pasauliui paskelbta apie Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Tuo buvo duotas atsakymas okupantų propagandai, kad Lietuva savo valia įsijungė ir prašė jų globos. Tad susidarius pirmajai progai, partizanai šautuvais pabalsavo ir neprąšytus svečius išlydėjo. Dėl to okupantų tarnai, juos visaip šmeižė.

Visi, kurie pakėlė ginklą prieš okupantus, buvo apšaukti "žydšaudžiais". Su tokiais kaltinimais išėjo net T. Venclova. Tuo tarpu, dabartinė "Tiesa" jau kitaip rašo: "Tuo laikotarpiu Lietuvoje vyko aktyvus – tiek juridinis, tiek ginkluotas pasipriešinimas okupantams. 1941 m. birželio mėnesio Kauno sukilimas nudažytas mūsų patriotų krauju. Lietuvos aktyvistų frontas (LAF), Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas (VLIK) organizavo pagrindinę kovą su nacistais, su SSSR okupantais (Tiesa 1993.III.26)".

Tik, žinoma, kad sukilimas vyko ne vien Kaune. Rašau tik apie tai, kas man yra žinoma. Varėnos poligonas, kuriame buvo sukonzentruota beveik pusė lietuviškų dalinių. Prieš vokiečių atvažiavimą, buvo pilnai lietuvių kontrolėje. Vilniuje visos karėvinės buvo nuo rusų išvalytos. Tame valyme, žuvo mano artimas draugas Povilas Kazlauskas.

Gen. Vitkauskas okupantus pasitiko, o gimnazistai, studentai, darbininkai, kareiviai ir jaunesni karininkai šūviais išlydėjo. Tuo buvo nuplauta gėda, kad be šūvio buvo pasiduota!

Šio rašinio autorius Vytautas Abraitis (dešinėje) su paskaitininku advokatu Antanu Lapinsku ir Eugeniju Bartkum Tautinės Sąjungos atstovų suvažiavime Chicagoje. I. Kriaučeliūnienės nuotr.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga

DABARTINĖS LIETUVOS PADĖTYJE

Vytautas Abraitis

Prašau nenuogastauti, kad savo pranešimą pradėsiu nuo 1949 metų, t.y., nuo to laiko, kada A.L.T. S-ga buvo įsteigta. Bet tai nereiškia, kad metai iš metų ir seksiu visą S-gos 44 metų istoriją.

Noriu pradėti nuo 1949 metų tik todėl, kad likimo buvo lemta aktyviai dalyvauti Tautinės Sąjungos kūrimosi eigoje jos steigiamajam seime New Yorke. Tame Sąjungos steigiamajam seime buvau vienu iš seimo vicepirmininkų, seimo pirmininku buvo a.a. Antanas Olis.

Vienoje iš seimo sesijų, kuriai pirmininkavau ir kurioje buvo svarstomas tuo metu vadintas S-gos statuto projektas, Oliui tuo metu turint pasikalbėjimą su amerikiečių ir lietuvių laikraščių žurnalistais, tuo metu buvo priimtas pasiūlymas iš statuto projekto išimti nuostatą, kad steigiamą Amerikos Lietuvių Tautinę Sąjungą nėra nei tęsinys, nei padalinys Lietuvoje iki 1940 metų veikusios Lietuvos Tautininkų Sąjungos.

Antanui Oliui siūlant ir daugumai seime dalyvaujančių jam pritariant, ankstyvesnis seimo nutarimas buvo pakeistas, priimant kiek pakeistą originalaus projekto pasiūlymą, taip skambantį: "Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga nesprenžia Lietuvos vidaus politikos klausimų, kurie priklauso spręsti patiems Lietuvos piliečiams savo šalyje, ir nėra tęsinys ar dalis jokios politinės ar ideologinės organizacijos, veikusios ar veikiančios už Jungtinių Amerikos Valstybių ribų."

1953 metų seime Philadelphijoje priimtieji įstatai

apie A.L.T. Sąjungos veikimo sritį kalba sekančiai: "Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga veikia Jungtinių Amerikos Valstybių teritorijoje". Prisipažinsiu atvirai, kad, jei 1949 metais aš nemačiau reikalo į Sąjungos statutą įrašyti, kad ji nesprenžia Lietuvos vidaus politikos klausimų, kurie priklauso spręsti patiems Lietuvos piliečiams savo šalyje, tai šandien balsuočiau bent už pirmąją dalį nuostato, jei būtų svarstomas ALTS-gos 1953 metų įstatų pakeitimas, apie Sąjungos veikimo sritį, kurią mes daugiau, ar mažiau, lauzome nuo jų priėmimo 1953-čiais metais.

Iškėliau šį klausimą todėl, kad savo pranešimo tolimesnėse išvadose dalinai remsiuosi Sąjungos įstatų normomis ir kad Tautinė S-ga yra išeivijos organizacija.

Kaip pradžioje minėjau, neseksiu paeiliui visos Tautinės Sąjungos istorijos, jos veiklos sekmių ir nesekmių, bet, manau, kad jos 44 metų esminiai veiklos bruožai būtinai prisimintini, jei norime išsamiau kalbėti apie Sąjungą dabartinėje, atstatytos nepriklausomos Lietuvos padėtyje.

A.L.T. S-gos nueitą kelią norėčiau skirstyti į 3 laikotarpius, skirtingus Sąjungos vadovybėmis ir veiklos pagrindais. Ir taip pat, kurie užsitęsio laiko atžvilgiu, labai skirtingi.

Pirmasis (laikotarpis) Sąjungai vadovaujant jos steigėjui, Amerikoje gimusiam ir augusiam, Lietuvos nemačiusiam pirmininkui adv. Antanui Oliui ir prieškarinės kartos Amerikos lietuviams kaip

dr. M. Colney-Aukštikalniui, adv. A. Lapinskui, Dr. S. Biežiui ir kitiems. Šis laikotarpis tęsiasi iki 1957-ųjų metų, t.y., lygiai 7 metus.

Šį laikotarpį norėčiau laikyti A.L. Tautinės Sąjungos kūrimosi ir įsitvirtinimo laikotarpiu Amerikos lietuvių visuomenėje. Tuo laikotarpiu Amerikoje įsisteigė net 15 S-gos skyrių. Iš veiklos ryškiausių įvykių laikyčiau tautinės minties laikraščio "Dirva" perėjimą iš privačių rankų į visuomeninės organizacijos rankas 1952 metais įsteigiant spaudos ir radijo draugiją "Viltis", kurios leidinys – savaitraštis "Dirva", per eilę metų populiarino tautininkus o tuo pačiu ir Tautinę S-gą".

Šiam laikotarpiui priskirtinas ir kitas labai svarbus momentas, turėjęs daug reikšmės Sąjungos atečiai ir kurio nesuprato visą eilę kitų ideologinių – srovinių organizacijų vadovybės Amerikoje. Būtent – į Sąjungos vadovybę įtraukti naujai iš Europos atvykstančius veikėjus ir juo išvengti nesklandumų tarp senesnės ir naujos kartos veikėjų. Laiku to nesupratę ir neįgyvendinę krikščionys demokratai atsidūrė dviejose organizacijose: krikščionių demokratų ir frontininkų; sandariečiai ir socialdemokratai, nepripažinę ir neatradę naujų pajėgų iš Europos atvykstančių tarpo, kaip Keleivio redaktoriaus a.a. Sondeckio – Sondas. Jie patys išsiprasavo savo ankstyvesnę mirtį už Dirvą ir tautinės minties organizacijas.

(Nukelta į 4 psl.)

ŪKINIAMS REIKALAMS GIEDRĖJANT

galima laukti ir staigmenų

Jonas Kazlauskas

JAV ekonominis dangus pamažu giedrėja. Gegužės mėnesio statistika rodo, kad bedarbių skaičius šiek tiek sumažėjo, gamintojų pakilios kainos kovo ir balandžio mėnesiais išsilygino ir baimė, kad Centrinis bankas pakels procentus už kreditus, laikinai praėjo.

Europa ir Japonija tebekovoja su ūkinėmis bėdomis, kurios nėra mažesnės negu JAV.

Vokietijos biudžeto deficitas smarkiai auga, finansų ministeris T. Waigel siūlo metinį išlaidų sumažinimą \$12.2 bilijono, nes silpna ekonominė padėtis mažina valdžios pajamas ir didina bedarbę kuri jau siekia 8%.

Kitose valstybėse bedarbių skaičius dar didesnis: Ispanijoje 16.5% Kanadoje 11.4%, Prancūzijoje 10.9 ir Anglijoje 10.5 Abejotina, ar bedarbė sumažės kitais metais, kadangi automobilių, lėktuvų, plieno ir net kompiuterių gamybos pajėgumas viršija rinkos poreikį.

Šių metų pradžioje dolerio vertė buvo 400 rublių, po keturių mėnesių jau 700, o gegužės mėnesio gale už vieną dolerį teko mokėti 1024 rubliai, juodoje rinkoje net 1150, kas rodo, kad infliacija yra labai didelė ir skauda, kada Rusijos dirbančiojo vidutinis atlyginimas yra 23,000 rublių per mėnesį.

Turint vieną milijoną zlotų dar neesit milijonierius Amerikoje, nes išeitęs į dolerius yra tik \$58.27.

Japonijos papildomas biu-

džetas \$121 bilijonas turėtų pagyvinti jų ekonomiką, kovojančią su krize. Kai kurie japonų verslininkai jau teigia, kad praėjusios gražios bei pelningos dienos jau yra istorijos lapuose ir greit nebesugrįž, – ateityje teks pasitenkinti 3% metiniu augimu.

Japonijos investicijos į JAV yra žymiai kritusios, nes jos dabartinė krizė, žemos Amerikos mokamos palūkanos ir noras surasti pelninges-

nių vietų nežiūrint, kad doleris yra nukritęs iki 105.10 jenų (yen).

Kai eilinis amerikietis turi tenkintis 3.2% palūkanomis, komerciniai bankai džiaugiasi dideliais uždarbiais. Pirmasis šių metų ketvirtis atnešė \$10.9 bilijono, \$3.3 bilijono daugiau, negu tas pats ketvirtis 1992 m.

Peter Lynch, kuris labai išgarsėjo, kaip didelis finansų žinovas, kai vadovaudamas Fidety Magellan mutual fund, paklaustas apie akcijų biržą, pasakė: "There is going to be a correction, perhaps a sharp one, in the market" – (akcijų kritimo laikas artėja ir gali būti stiprus).

VISA MŪSŲ VEIKLA TURI TARNAUTI LIETUVAI –

(Atkelta iš 1 psl.)

krašto vyriausybei, bet ir visiems besidomintiems tuo žmonėms. Čia geras pagalbininkas yra ir spauda – tiek Lietuvos, tiek užsienio lietuvių, tiek kitų valstybių, jei ji teisingai ir reguliariai nušviečia Lietuvos ambasados veiklą Rusijoje.

Vienas iš svarbiausių artimiausio meto uždavinių laikyčiau susitarimą su atitinkamomis Rusijos žinybomis dėl čia, Rusijoje, įvairių metų dėl įvairių priežasčių atsidūrusių Lietuvai priklausančių kultūros ir meno vertybių, istorinių dokumentų likimo. Visa tai turi būti sugrąžinta teisėtam šeimininkui.

Manau, reikalinga ir tai, kad tuose Rusijos regionuose, kur gyvena daugiau lietuvių, turėtų galimybę reguliariai lankytis kunigas ir teikti ganytojišką pagalbą bei patarimus tiems, kam to reikia. Šiuo klausimu ketinu tartis su mūsų Katalikų bažnyčios vadovais.

Yra ir kitų planų, kuriuos manau artimiausiu laiku realizuoti.

– *Ir pokalbio pabaigai gal tartumėte kelis žodžius apie save, savo šeimą smalsiems "Dirvos" skaitytojams...*

– Gimiau ir augau Trakuose. Neseniai pažymėjau savo penkiasdešimtmetį. Žmona Kristina – gydytoja, sūnus Artūras – studentas, šiemet sėkmingai baigė JAV menedžmento studijų trečiąjį kursą.

Nuoširdžiai dėkoju už pokalbį. Sėkmės verčiant plačią ir gilią vagą diplomatijos arimuose Lietuvos gerovei, – palinkėjau atsisveikindamas su ambasadorium.

(1993 gegužės 25 d.)

VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti meniško grožio albumą *"Einu per Lietuvą"*. Tai jau trečioji lietuvių fotomenininko Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – *"Gimtoji žemė Lietuva"*, *"Atgimstanti Lietuva"*.

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviškąją Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus tautos didvyriams, tautos švenčių minėjimus, Clevelando, Chicagos, Washingtono ir kitų JAV miestų vaizdus. Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Foto albumą labai prieinama kaina galima įsigyti Dievo Motinos parapijos knygyne pas A. Mackevičių ir "Dirvos" redakcijoje. Kiekvieno albumo kaina po \$18 dol. Užsakant paštu reikia pridėti po \$3.00 persiuntimo išlaidomis.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga

DABARTINĖS LIETUVOS PADĖTYJE

Vytautas Abraitis

(Atkelta iš 3 psl.)

1957 metus laikyčiau pradžia antrojo Tautinės Sąjungos laikotarpio – perijodo, kai Sąjungos valdybos pirmininku Clevelande buvo išrinktas, prieškarinės kartos tautininkų siūlymu ir jiems ji remiant, jaunas, ir sakyčiau labai jaunas, pirmininkas Eugenijus Bartkus, vos 30 metų inžinierius. (Šiandien jis man gal ir neatrodytų tokiu jaunu kaip 1957 metais, nes jis išties tik 9 metais už mane jaunesnis). Jo, Sąjungos 2-jo terminų valdybose, tik vienas prieškarinės kartos išėjimo atstovas, o su 1961 metais jau nei vieno senos kartos atstovo. Ši laikotarpio drįsčiau vadinti Sąjungos atjaunėjimu ir žydėjimo laikotarpiu.

"Skrajojantis pirmininkas Eugenijus Bartkus, papildė S-gą šešiais naujais Sąjungos skyriais, sustiprino tautinės minties savaitraščio "Dirvos" leidimo pagrindus; Dirva buvo pradėta leisti net po 3 kartus į savaitę.

Šiame laikotarpyje Sąjunga tampa antrąja (po kirkščių demokratų) stipriausia Amerikos Lietuvių organizacija savo veiklos apimtimi, tiek visuomeninėje, tiek ir kultūrinėje veikloje.

Sąjungos pastangomis buvo išleista A. Merklio parašyta Prezidento Antano Smetonos monografija. Tai pasididžiavimo vertas 740 puslapių kapitalinis leidinys, kuris apimamas ne tik prez. A. Smetonos išsamią kultūrinę, visuomeninę ir politinę veiklą, bet ir visos Lietuvos 1918-40 nepriklausomybės laikotarpį. Prie šio, kaip ir kitų šiame laikotarpyje Tautinės Sąjungos išleistų leidinių aš grįšiu, kai kalbėsiu apie Tautinę Sąjungą dabartinėje padėtyje.

Šiame laikotarpyje 1969 metais Nepriklausomybės Fondo pastangomis ir lėšomis (daugumoje tautininkų į Fondą sudėtomis aukomis) išleistas anglų kalba, kitas kapitalinis 460 puslapių leidinys "Lithuania 700 years".

1970 metais Tautinė Sąjunga ir Korp. Neo-Lithuania pradėjo leisti metinį žurnalą "Naujoji viltis". Dabar jau laukiame to žurnalo 24-jo numerio.

1975 metais išleista 412 puslapių "Tautinės minties keliu", išsamiai parašanti lietuvių tautininkijos istorinius brožus.

Visi šie tautininkų pastangomis išleisti leidiniai yra Tautinės Sąjungos veiklos neišdildantieji – nerūdijantieji

ji paminklai.

Šiame laikotarpyje kaip ir anksčiau ar vėliau, Tautinė Sąjunga vaidino stiprų vaidmenį ir bendrinėse organizacijose. Sąjungos nariai aktyviai reikėsi Balfo, Alto, B-nės ir Vliko organizacijose. Na, ir SLA, ir skautuose ir kitur. Dažnu atveju, net užmiršdami savo kamieno organizacijose veiklą, o gal net kaip ir prez. Clintonas šiandien, bandydami per daug aprėpti.

Deja šio laikotarpio antroje pusėje jau pradėjo jaustis ir Sąjungos silpnėjimo žymių: skyrių veiklos silpnėjimas ir kai kurių net išnykimas.

Išoriniai Tautinė Sąjunga ir toliau, dėka energingų ir veiklių pirmininkų atrodė, kaip mano kaimynas Jurgis Janušaitis rašytų "ispūdingai". Bet vidujiniai, turėtume atvirai prisipažinti, pradėjo jaustis jėgų silpnėjimas. Priežastis – trūkumas jaunesnės kartos narių.

Jei nuo Amerikos Tautinės Sąjungos įsisteigimo visi Sąjungos seimai ir Valdybos iki 1986-88 metų svarstė jaunesnės kartos pritraukimą į Tautinės Sąjungos eiles, tai jų visų pastangos nedavė didelių vaisių. Išimtimi gal galima būtų laikyti apie 1962 metais Philadelphia skyriaus bandymą įjungti mažamečius į tautinius ratelius ir žymiai vėlesnes, Tautinės Sąjungos Bostono skyriaus pastangas įtraukti Bostono jaunesnę kartą į Tautinės Sąjungos narių eiles.

Deja, tai buvo tik išimtis ir 1988 metų seime Daytona Beach, ir 1990 metų seime Bostone, kaip ir 1992 metų seime St. Petersburge jaunimo pritraukimas į Tautinę Sąjungą dideliame skaičiuje net nebuvo svarstomas.

Kaip minėjau, Tautinė Sąjunga iš tikrųjų išpūdingai reikėsi savo spaudos rėmimu su p.p. Kriauceliūnų pravesiais 100.000 Dirvos vajais. Tuo tarpu laikas darė savo ir bijausi, kad aš nedaug apsiriksiu, jei spėsiu, kad Sąjungos narių dabartinis amžiaus vidurkis virš 75 metų, o gal ir daugiau.

(Bus daugiau)

SAULĖLEIDŽIO SONETAI

A.a. Stasio Santvaro poetinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukrauta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA
19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH. 44119

LOZORAIČIO PAGERBIMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

ir Lietuvą visur puikiai reprezentuojanti. Lietuvos reikalų bičiulis Goble šitaip išsireiškė: "Šiais laikais Lozoraitis ir Landsbergis kalbėjo prieš du šimtus metų Ameriką sukūrusių didžiųjų asmenybių kalba... Lietuviai yra šių laikų tikrieji laisvės idealų saugotojai..."

Paskutinis kalbėjo pats Ambasadorius Lozoraitis. Kaip visada, Ambasadoriaus žodžiuose girdėjome prityrusi Lietuvos diplomata, skatinančių nenuleisti rankų, eiti Lietuvos keliu.

Pokylis dieną iš Lietuvos atėjo žinia, kad Prezidentas Brazauskas Ambasadoriaus Lozoraičio atšaukimą viešai pripažino klaida. Tai džiuginanti, reikšminga žinia, kuri ypač pakėlė susirinkusiųjų nuotaiką. Aišku, dar negirdė-

jome, kad "klaidingai" įvykdytas atšaukimas nebus vykdomas... Tačiau čia gal jau diplomatinės plonybės. Pats Ambasadoriaus Lozoraitis savo kalboje apie tuos nelemtus pakeitimus šitaip išsireiškė: "Padaryti pareiškimai nepakeičia nusistatymo Washingtono." Tai šventa tiesa: tą vakarą Washingtono susirinkusiųjų nusistatymas nė kiek nepasikeitė: Prez. Brazauskas viešai pripažino klaidą (pagaliau!) tą nusistatymą tik sustiprino.

Tokių, taip suruoštų švenčių didesniuose lietuvių visuomenės telkiniuose reikia bent kartą metuose. Valio energingai Washingtono LB vadovybei, šio renginio svarbą suprastai ir gražiai įvykdžiusiai.

(1993-VI-14)

ŽODŽIAI VIENI, DARBAI KITI

Anicetas Bundonis, Vilnius

Derybos su Rusija buvo ir tebelieka viena svarbiausių Lietuvos nūdienos problemų. Nenuostabu todėl, kad aktualiausia šiandieninių diskusijų ir pokalbių tema Lietuvoje tapo klausimas, kam prireikė keisti derybų su Rusija delegacijos sudėtį?

Ši problema rūpi visiems, nes nei anksčiau nei dabar kokių nors ypatingai kritiškų pastabų dėl delegacijos darbo nebuvo pareikšta. Atvirkščiai, iš daugeli oficialių vertinimų bei pranešimų spaudoje, galima buvo susidaryti nuomonę, jog buvusi delegacija daugelyje derybų epizodų padarė tai, kas iš pirmo žvilgsnio atrodė tiesiog neįmanomu. Ypač tai akivaizdžiai liudija susitarimai dėl armijos išvedimo.

Atmintyje dar neišblėję prisiminimai, su koku vargu tos derybos buvo pradėtos iš viso. Niekam juk ne paslaptis, kad kitos pusės laikysena deryboms prasidedant, buvo daugiau panaši į bajoro pokalbį su baudžiauninku. Tačiau atkaklumas siekiant užsibrėžto tikslo, padarė savo ir paskutiniuosiuose derybų etapuose, nors ir gana nelengvai, bet visgi pavyko pasiekti, kad pokalbiai tarp delegacijų tapo panašūs į lygių partnerių dialogą.

Tiesa, kai kurie Rusijos informacijos šaltiniai retkarčiais užsimindavo, kad, atseit, Lietuvos delegacija ne visada pakankamai realiai vertinanti situaciją, kartais kelianti pernelyg didelius reikalavimus ir panašiai tačiau dažniausia tokia informacija visgi buvo baigiama konstatavimu, jog derybos vyksta konstruktyviai ir tikimasi jų sėkmės.

Taigi, išeitų, kad delegacija dirbo produktyviai ir naudingai Lietuvai labui. Ir vis tik, nežiūrint šito, kažkam tai naujoje valdžioje delegacija nepatiko ir ji iš pagrindų pakeista. Keisčiausia, kad tai padaryta, kalbant apie ankstesnės Rytų politikos tęstinumą. Be to, stebina tai, kad delegacija pakeista labai neparankiu Lietuvai metu.

Visiems aišku, kad vis garsiau ir agresyviau Rusijoje prabylant revanšistinėms bei imperialistinėms jėgoms, derybų atmosfera, reikia manyti, gerokai pasunkės, o čia jau be abejo galutinius derybų rezultatus lems pačių derybininkų patirtis ir ištvermė. Deja, šie argumentai liko be atgarsio. Tad belieka tik paklausti, kam visa tai naudinga ir kaip šiuo atveju reikėtų vertinti tokį mūsų naujosios valdžios žingsnį?

Vienareikšmiškai atsakyti į tokį klausimą, nežinant už-

kulisinių procesų esmės, yra gana keblu, tačiau, manyčiau, jog nenusižengsime tiesai, jeigu visas tas manipuliacijas be pagražinimų pavadinsime labai pavojingu ir nemažiau nesvariu politiniu žaidimu, vykdomu pagal revanšo siekiančių buvusių partinių intrigantų sukurtą scenarijų.

Išidėmėtina, kad, vykstant šį scenarijų, neapseita be išūliai nepagarbios žmonių apgaulės. Ne vieną kartą ir ne vieno oficialaus asmens, įvairiuose informacijos šaltiniuose skalbtuose pareiškimuose, buvo akcentuojams, kad delegacijos sudėtis iš esmės nebus keičiama, o tik papildoma naujais nariais. O kaip gi įvyko iš tikro? O gi tai, kad iš senųjų narių beliko tik trys ir tai tik tie, kurie anksčiau tiesioginėse derybose mažai tedalyvavo, nes pagrindinis jų darbas buvo ekspertų darbo grupėse.

Nenoromis peršasi klausimas, negi LDDP taip nuosekliai tęsia savo pirmtakų iš LKP tradicijas, kad netgi be begėdiško savo žmonių mulkinimo negali apseiti? Taip ir knieti, atkartojant mūsų didžiosios poetės Salomėjos Nėries lakiają mintį "lakštingala negali nečiulbėti", perfrazuoti ją į labai proziškus žodžius: "komunistai (buvę ar tebesantys) negali nemeuoti".

Tačiau melas lieka melu ir jį galima būtų palikti pačių meluojančiųjų sąžinei. Jeigu nekiltų nerimo mintis, kad po šiuo melu gali slypėti kur kas blogesni reikalai. Visa ši istorija su derybų delegacija labai ir labai rišasi su 1940-aisiais metais, kada į, taip vadinama liaudies vyriausybę Lietuvos ministrus skirstė, diplomato skraiste prisidengęs, sovietinio KGB agentas.

Oficialūs mūsų valdžios parteigūnai tokią analogiją neigia ir netygi vadina tai "legenda". Bet argi galima ramia sąžine tuo patikėti, jeigu vos prieš keletą dienų jų pačių skelbti patikinimai nekeisti derybų delegacijos sudėties, pasirodė ne daugiau kaip paprasčiausias muilo burbulas, kuris sprogęs nepaliko jokio pėdsako.

O gal tai, neseniai "Lietuvos ryto" dienraštyje aprašytas, visiškas supliuškinimas, siekiant įsiteikti ir parodyti begalinį nuolankumą stipresniajam? Šimtą kartų teigus tų minčių autorius teigdamas, kad beatodairiškai pasipūtėliškas mosikavimas kardu yra ne tik beprasmiškas, bet ir gerokai pavojingas. Tačiau, kitą vertus, negalime nesutikti ir su tuo, jog nei kiek nemažiau pavojingas ir besaikiš suglebinimas.

Tautinės Sąjungos suvažiavime Chicagoje aktyviau reiškėsi detroitiečiai – Mykolas Abarius ir Eugenija Bulotienė. Greta jų – Vida Janušienė ir ALTS pirmininkas dr. L. Kriaučeliūnas.

I. Kriaučeliūnienės nuotr.

Ambasadoriaus Lozoraičio ir Ponios pagerbime
12-tą birželio 1993 metais

NERIJOS KASPARIENĖS ATIDARYMO ŽODIS

Ekscelencija ambasadoriau Lozoraiti ir ponie Danielai, ambasadoriau Simuti, ambasadoriau Bealarus ir Ponie, garbės konsule Kleiza ir Ponie, svečiai bei viešnios, suvažiuojantys iš tolimų ir artimų apylinkių...

Mano pareigos šiandien labai lengvos ir malonios. Lengvos todėl, kad man nereikia aiškinti kas yra ambasadoriaus Lozoraitis ir ką jis reiškia mums – išeivijos lietuviams. Tie kurie nežino, arba nenori žinoti, jų čia šiandien nėra.

Į šį pagerbimą susirinko ambasadoriaus draugai ir gerbėjai – o pagarbos ir dėkingumo, vedant pusę šimto metų užsitęsusių kovą už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą – jis tikrai yra labai daug nusipelnęs. Kalbant apie jo nuopelnus – nublunka žodžiai. Aš tik manau, kad be Stasio Lozoraičio nebūtų kovo 11-tos – būtų vėlesnė data. Gal ir nepriklausomybės atstaty-

mo deklaracija būtų kitokia... Manau, kad daugiausiai apie tai žino čia mūsų tarpe dalyvaujantis buvęs valstybės departamento pareigūnas, kuris prabilis į jus už kelių minučių.

– Štai kodėl mano pareigos lengvos... O malonios todėl, kad malonus ir mielas yra pats ambasadorius ir jo žavinga žmona, nemažesnė Lietuvos patriotė, ponie Danielai. Mes tik galime jai išreikšti dėkingumą už nuopelnus tai tolimai Lietuvai, besąlygiškai remiant savo vyrą ir nuostabę jos ištvermę, siekiant, dar taip neseniai beviltiškai atrodžiusio tikslo. Visų čia suvažiavusių vardu tariau – Ačiū ponie Danielai.

Your excellency ambassador Lozoraitis, Mrs. Lozoraitis, ambassador Simutis and Mrs. Simutis, and distinguished Guests gathered here to honor two of our most deserving and most beloved individuals – Ambassador and Mrs. Lozoraitis.

On behalf of the Lithuanian American Community, I welcome you to this festive occasion and without much further ado, it is my pleasure to present Paul Gobel, truly a friend of Lithuania and a most ardent supporter of our cause during the darkest hours in our quest for freedom Mr. Gobel...

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

Ona Mikulskienė – Čiurlionio ansamblio ilgametė kanklių muzikos mokytoja, išskrido į Vilnių, kur birželio 14 d. buvo atidaryta Čiurlionio ansamblio archyvinės medžiagos paroda. Į Vilnių jau anksčiau buvo išsiųsta 21 dėžė įvairios medžiagos. Dabar į ten nuvežta "Aukso knyga" ir ansamblio vėliava. Visa tai bus patalpinta Tautiniam Lietuvos Istorijos muziejuje. V. Bacevičiaus nuotr.

"ŠALIS TA LIETUVA VADINAS"

Domas Česevičius

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Naujoji Lietuva – naujoji Lietuvos valstybė – nuo savo pradžios 1918 m. iki pabaigos 1940 m. tikrai gali būti pavadinta "smetonine" Lietuva. Be A. Smetonos ji buvo valdoma vos apie 6 metus. Tačiau net ir tuo "nesmetoniniu" metu, jis krašte išliko vienu didžiausių Lietuvos politikos autoritetų ir vis tiek buvo lyg ir "neakivaizdinis" Lietuvos prezidentas. Tai, pavyzdžiui, rodo A. Smetonos vaidmuo Klaipėdos "sukilimo" byloje. Aišku, Vakarai, o ypač Prancūzija, iš kurios sukilimu buvo atimta valdžia Klaipėdos krašte, gerokai nujautė (gal net žinojo) to sukilimo suktumą bei apgaulingumą. Taigi reikėjo daryti viską, kad pasisekęs sukilimas būtų sutvarkytas politiškai – diplomatiškomis derybomis su Vakaraais, kurių sprendimu Klaipėdos kraštas buvo pavestas administruoti Prancūzijai. Taigi politiniams pokalbiams su Vakaraais iš Lietuvos pusės turėjo būti Vakarams patikimas, žinomas ir autoritetingas atstovas. Nors A. Smetona tuo metu buvo tik privatus asmuo ir dar opozicijoje to meto valdžiai, vis tiek vyriausybė pripažino jį tinkamiausiu politiku tam vaidmeniui atlikti ir paskyrė ypatingu įgaliotiniu deryboms su Vakaraais dėl Klaipėdos krašto.

Dėl to, kad A. Smetonos partija (Tautos pažangos partija) dviejuose pirmuose seimuose neturėjo savo atstovų, jis buvo pašaipiai vadinamas "generolu be armijos". Bet ir iš tokio pavadinimo aišku, kad jis Lietuvos politikoje buvo "generolas". Visur jis išlaikė pirmojo Lietuvos valstybės prezidento orumą ir autoritetą. Net ir kariškiams generolams jis buvo "generolas". Kai 1939 m. Vakarų spaudžiama Lietuva buvo priversta atiduoti Klaipėdos kraštą Vokietijai, krašte kilo didžiausias susijaudinimas, susierzinimas ir pasipiktinimas, o kariuomenė ryžosi įsikšti į krašto valdymą, sudarydama vadinamąją "generolų vyriausybę", tai ir ta generolų vyriausybė vis tiek turėjo pripažinti, kad tinkamiausias Lietuvai prezidentas tuo metu buvo ne kas kitas, o A. Smetona. Kariškiams, generolams A. Smetona buvo "politikos generolas".

Apie A. Smetoną yra prirašyta daugybė perdėtų panegirikų ir daugybė jo reikšmę

labai žeminančių iškraipymų. Gal tai jau savaime rodo jo, kaip politiko, dydį nes ekonomiškai, kultūriškai, taigi ir politiškai diferencijuotoje visuomenėje politikai negali būti lygiai visų mylimi, gerbiami ir vertinami. Tik vidutinybės yra vertinamos be didesnių perdėjimų į vieną ar į kitą pusę. Dabarties sociologai aiškina, kad asmens asmeniškumas priklauso nuo tos funkcijos (vaidmens), kurią susiranda ir susikuria asmuo gyvenime ir kaip ją atlieka.

A. Smetona priklauso tam politikų tipui, kurie savo funkciją susirado ir politinį patyrimą igijo ne jau susikūrusioje, susiformavusioje valstybėje ar partijoje, bet aktyviai dalyvaudamas lietuvių judėjime ir valstybės kūrime. Jo, kaip politiko, formavimasis ir augimą galima palyginti su politikais Jungtinėse Amerikos Valstijose, kurie savo veiklą pradėjo nuo judėjimo už Amerikos atsiskyrimą nuo Anglijos, o vėliau turėjo praktiškai sukurti pačią valstybę – JAV. Tokios politinės karjeros politikai buvo Washingtonas, Hamiltonas, Jeffersonas, Adamsas... Jie politines idėjas, principus ėmė iš Vakarų Europos politinių filosofų ir juos turėjo praktikoje taikyti bei modifikuoti pagal vietoje esamas sąlygas ir situacijas. Tokių politikų pranašumas gal yra tas, kad jis būna "arčiau žemės". Jie nebe tiek suka galvą dėl politinių doktrinų, ideologijų ar principų, bet daugiausia savo veiklą koncentruoja prie politikos priemonių, prie esamų konkrečių sąlygų bei galimybių, prie realių, nuolatinių ir pastovių daugumos gyventojų poreikių bei siekių, nuotaikų.

Būdamas plataus klasikinio humanistinio, legistinio išsilavinimo, A. Smetona buvo klasikas ir politikoje. Klasikas ta prasme, kad savo politikos liniją rėmė tuo, kas politikoje jau buvo tapę pavyzdžiu, kas buvo tapę politine norma, kas buvo pasiteisinę, pasitvirtinę ir išsilaikę per ilgus ir surizgusius politinės istorijos vingius. Jis buvo didelis skeptikas dėl "modernųjų" eksperimentų politikoje, ekonomikoje, kultūros gyvenime, o tuo labiau dėl utopinių, gyvenime dar neišmėgintų ir gyvenimo dar nepatvirtintų doktrinų bei "naujų" ideologijų. Taigi skepti-

kas jis buvo ir dėl visokių socializmų, komunizmų, fašizmų, korporatyvizmų. Tie, neva "modernūs", izmai jam atrodė kaip labai senos, abstrakčiai išprotautos pastangos bei užmačios užmesti natūraliam, gyvam, įvairumais knibždančiam gyvenimui monopolistinį – diktatūrinį tvarkymą. Todėl didžiausias nesusipratimas yra manyti, o tuo labiau tvirtinti, kad jis būvęs fašistas – "baubas diktatorius". Toks jis nebuvo, toks jis ir negalėjo būti. Tai rodo jo visa politinė viekla ir laikysena. Kokio monoprinicipinio politinio aštuolio su užmačiomis į "baubus diktatorius" įvairių politinių srovių atstovai nebūtų rinkę nei į Lietuvos Tarybos pirmininkus, nei vėliau – pirmuoju Lietuvos valstybės prezidentu. Svarbiausias ir didžiausias lietuvių tautos ir Lietuvos valstybės reikalais jis buvo labai aiškus ir principingas, o politikos taktikoje buvo tikras tolerancijos, kompromiso, sukalbamumo meistras. Jo politinėje taktikoje nebuvo kovingumo, tuščios ambicijos, diktato požymių. Kantrus įvairių nuomonių išklaušymas, tų įvairių nuomonių dalykinė analizė, jų susintetinimas ir sugebėjimas jas transformuoti į bendrą, aiš-

kią, principinę išvadą, buvo jo charaktėringiausia asmeninė savybė. Aiškinimas, įtikinėjimas gerai parinktais bei suformuluotais argumentais, bet ne ambicingas užsispyrimas ar mėginimas diktuoti buvo jo pagrindinis metodas, kuriuo jam lengvai ir ramiai pasisekdavo pasiekti reikalingą bendrą, sutartinį sprendimą.

Be to, jis niekad nebuvo tikras partinis veikėjas. Net ir savos partijos reikalai jam, atrodo, ne per daugiausiai rūpėjo. Jis buvo perdėm įsigilinęs, išgyvenęs ir įsirūpinęs į krašto bei valstybės reikalus ir todėl ir pačia savo partiją stengėsi laikyti valstybingumo, o ne partiškumo ribose. Į savo partijos nutarimus, pretenzijas ar pageidavimus jis toli gražu ne visada atsižvelgdavo.

Ir vis dėlto tas tikras valstybininkas, tas visokiausio legalumo ir pliuralistinio demokratizmo gynėjas, priėmė jam pasiūlytą valdžią iš perversmininkų, nors jie buvo nušalinę legalią vyriausybę, sulaužę konstituciją...

Situacijos alternatyva buvo tokia: jeigu Smetona nebūtų perėmęs valdžios iš perversmininkų, tai ją su didžiausiu apetitu būtų perėmę krikščionys demokratai, kurie visą laiką rodė diktatūrinį palinkimą ir kurie buvo ypatingai įtūžę prieš bet koki kairumą Lietuvoje, kai jie neteko valdžios. Įtūžusių ir suradikalėjusių krikščionių demokratų diktatūra būtų buvusi nepakenčiamai reakcinga krašto gyventojų daugumai (tą parodė 1926 m. seimo rinkimai) ir kraštutiniai netole-

rantiška laisvam kultūros bei švietimo vystymuisi. Be to, buvo tikimasi, kad iš perversmininkų perimta valdžia bus laikina, kol bus įvykdyti nauji seimo rinkimai ir taip bus išsisukta iš perversminės valdžios.

Bet vis dėlto perversmas daug kam sukėlė nustebimo ir susirūpinimo šoką. Iš pat ryto po perversmo nakties pas Smetoną atskubėjo persigandusi rašytoja Pleirytė – Puidienė (Vaidilutė) ir beveik ašarodama stebėjosi: "Kaip mano geroji dvasia, mano lietuviškos politinės išminties idealas Antanas Smetona galėjo atsistoti šalia Lietuvos pabaisos – ekstravaganto perversmo vykdytojo P. Plechavičiaus? Kaip tai atsitiko, kas bus toliau?" Tokie susirūpinimai ir tokie klausimai buvo apėmę ne vien tik Pleirytę-Puidienę.

A. Smetonos ir A. Voldemaro vardai buvo plačiai žinomi visoje Lietuvoje ir užsieniuose. Atėjus valdžion Smetonai po palyginti ilgo ir visokiausio machinacijų pilno krikščionių demokratų valdymo ir po labai trumpo, bet labai daug neramumų ir netikrumo sukėlusio kairiųjų valdymo su nusiraminiu buvo tikimasi, kad į kraštą ateis rimtis, legalumas, o svarbiausia – aiškumas ir stabilumas. Beje, A. Smetona ir A. Voldemaras buvo daugiausia žinomi ir užsieniuose. Kitų valstybių diplomatai Kaune privatiems pokalbiams bei pobūviams labai dažnai lankėsi pas "neakivaizdinį" prezidentą A. Smetoną ir "neakivaizdinį" ministrą pirmininką prof. A. Voldemarą. Pas juos dažnai lankėsi ir Tarybų Sąjungos pasiuntinys. Po perversmo nakties dar ankstyvą rytą Tarybų Sąjungos pasiuntinys A. Aleksandroviskis į Maskvą nusiuntė tokio turinio telegramą: "per perversmą į valdžią atėjo nacionalsocialistai – nešovunistai, gerų santykių su Tarybų Sąjunga šalininkai".

(Bus daugiau)

Talpintuvai siunčiami kas savaitę

TRANSPAK praneša: NAUJI MAISTO SIUNTINIAI:

55 svarai įvairaus maisto \$ 98.

22 svarai įvairaus maisto \$ 65.

22 svarai mėsos gaminių \$ 95.

45 svarai įvairaus maisto be mėsos \$75.

Mažas, bet vertingas: kava, arbata, kakava, apelsinų koncentratas, aliejus, mėsos koncervai, vitaminai – tik \$35.

Visi gaminiai sudaryti iš užsienietiško produktų, išskyrus rūkytas dešras ir sūrį. Pinigai pervedami doleriais.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą Daugiausia siuntinių į Lietuvą siunčiama per **TRANSPAK**. Skubius siuntinius siunčiame AIR CARGO

ROTA DEGUTIENĖ

216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772

PATRIA

2638 W. 71 St., Chicago, IL 60629,

tel. (312) -778-2100

Didelis pasirinkimas dovaninių bei buitinių prekių, pageidaujamų ir Lietuvoje. Dėl specialiai sumažintų kainų klausykitės Šluto radijo valandos sekmadieniais nuo 7 iki 8 val. ryto, 1450 AM banga.

• IEŠKOM JAUNESNĖS LIETUVES prižiūrėti mūsų mergaites 9 ir 1 1/2 metų amžiaus ir tvarkyt namus.

Gyvenam Los Angeles užmiestyje ir dirbam ilgas valandas savo prekybos įmonėje.

Ieškom darbščios, tvarkingos moters pradėti liepos pirmą savaitę. Mokam \$100 per savaitę su išlaikymu (kambari maistą). Jeigu domitės, prašau parašyti arba paskambinti: Alan & Vilija Vinis

261 Industry Way
Upland, CA 91786

1 (909) 920 0373 darbo

1 (619) 868 4882 namų

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

SUNKŪS KARO METAI

Bronius Aušrotas

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Padėkojau V. Reivyčiui už jo gerus norus man pagelbėti pereiti į Vidaus reikalų ministeriją ir užimti Lazdijų apskrities miesto policijos vado kėdę. Į mano klausimą, ar Kauno ministerijoje jau nėra likusių vietų, kaip inspektoriaus, arba gal būtų galima koki nors postą man sukurti, V. Reivytis pareiškė, kad ministerijos Policijos departamento inspektoriaus postas jau yra užimtas.

Mudu dar apsimetėme žiniomis apie bendrus pažįstamus, buvusius politinius pabėgėlius Vokietijoje. Jis man dar pasakė, jog visi, kurie tik pageidavo, surado sau tinkamą darbą. Jis minėjo majorą S. Puodžių, buvusį voldemarininką, kuris dabar yra Vilniuje paskirtas Valstybės kontrolės ministru. Antanas Gajauskas, buvęs politinis pabėgėlis Tilžeje, grįžo dirbti į Valstybės saugumo policiją. Šiai įstaigai dabar vadovauja buvęs Vilniaus saugumo policijos viršininkas Stasys Čenkus, taip pat buvęs politinis pabėgėlis. S. Čenkus padėjėjas yra vokiečių, SD pareigūnas; be jo patvirtinimo Lietuvos saugumo policija neturi teisės padaryti nė vieno svarbesnio sprendimo. V. Reivyčiui buvau dėkingas už visas informacijas. Pažadėjau persvarstyti jo pasiūlymus. Ir taip mudu išsiskyrėme.

Vidaus reikalų ministerija buvo prisiglaudusi 3-ios policijos nuovados patalpose, nes buvusi Vidaus reikalų ministerija buvo užimta vokiečių. Tuo metu Vidaus reikalų ministru buvo plk. J. Narakas. Ministerijoje sutikau savo pažįstamus: aviacijos mjr. Joną Pyragių, lt. Igną Taunį, inž. Klemensą Brunių ir kitus.

Kadangi aš buvau tik neseniai grįžęs iš Rytų fronto, tai turėjau progos seniems pažįstamiems papasakoti, kur mano būta nuo birželio 22 dienos iki kol buvau sugrąžintas į Karaliaučių ir gavau leidimą grįžti į tėvynę. Jie suprato, kad man būtų pats laikas gauti tarnybą kurioje nors ministerijoje. Jie man davė aiškiai suprasti, jog šioje ministerijoje visos vietos, žemiau departamento direktoriaus, buvo užpildytos ar kitiems bičiuliams pažadėtos.

Išėjau į Laisvės alėją. Ir štai visai netikėtai, lyg būtų susitarę, ant Maironio gatvės ir Laisvės alėjos kampe sutikau Antaną Gajauską,

Valstybės saugumo valdininką. Pasisveikinome ir kaip bičiuliai apsimainėme naujienomis, kaip kuriam sekasi. A. Gajauskas pasipasakojo, kad jis grįžo į Valtybės saugumo įstaigą ir dirba komunistų sekimo skyriuje – šiuo metu tikrina sovietinių likusių nesudegintą archyvą. Jis patarė man užėiti į Teisingumo ministeriją tarnybai gauti. Padėkojau jam už patarimą ir mudu atsiskyrėme.

Kadangi Teisingumo ministerijoje turėjau pažįstamų, nutariau užėiti ir pasiteirauti, ar ten dar yra likusi kokia nors man tinkanti tarnyba. Susiradęs budintį valdininką, jam pasakiau, kad turiu svarbių reikalą pas viceministrą. Po kelių minučių Izidorius Kurkietis pasirodė laukiamajame. Pamatęs mane, jis lyg ir nustebo ir pakvietė įeiti į jo darbo kambarį. Izidorių Kurkietį pažinojau iš senų laikų, kada jis dar buvo **gusarų vyr.** leitenantas, kai 1934 m. birželio 6 d. su būriu raitelių gusarų mėgino nuversti A. Smetoną ir jo vyriausybę. Po to atleistas į atsargą, jis studijavo teisės mokslus Vytauto Didžiojo universitete Kaune ir kartu dirbo Kalnaberžės Nepilnamečių nusikaltėlių stovykloje kaip jos vedėjas. Teisės mokslus sėkmingai baigė.

Simpatingas viceministras maloniai sutiko mane kaip seną kolegą. Pasipasakojau, ką aš veikiau nuo pasitraukimo į Vokietiją 1940 m. birželio 25 d. ligi mano sugrįžimo į Kybartus 1941 m. liepos 13 d. Pasisakiau, jog atvykau į Kauną ieškoti darbo, kad jau buvau užėjęs į kelias ministerijas, ir kad darbo gavimo perspektyvos buvo nekokios.

Bevystydamas darbo gavimo temą, Iz. Kurkietis pasakė, jog Teisingumo ministerijoje dar yra neužpildyta Kalėjų departamentu direktoriaus vieta, daugiausia administratoriaus pozicija. Į mano teisinimąsi, jog nesu teisininkas ir galiu turėti sunkumų sprendžiant kai kuriuos administracinius klausimus, Kurkietis atsakė: "Kalėjų departamento inspektoriumi sutiko ministerijoje dirbti Albertas Mileška, senas prityręs vilkas šioje srityje. Jis yra net buvęs Kauno kalėjimo viršininkas ir, Vilniaus sritį atgavus, buvo Vilniaus Lukiškių kalėjimo viršininko pavaduotojas. Jis nuo prieškarinių dienų asmeniškai pa-

žįsta beveik visus buvusius Kalėjų departamentu tarnautojus. Jis bus nepamainomas patarėjas visuose šio departamento administraciniuose reikaluose".

Jeigu aš sutikčiau šią laisvą vietą užimti, tai rytoj Iz. Kurkietis su mano prašymu užėitų pas patį ministrą gauti galutinį sutikimą. Sutikau paduoti prašymą tai tarnybai gauti ir pridėjau trumpą reziumę. Tai atlikau ten pat. Iz. Kurkietis užleido savo rašomą stalą, ir tas darbelis užsitęsė neilgiau kaip pusvalandį. Prašiau viceministrą leisti pradėti tą tarnybą nuo rugpjūčio 15 dienos. Jis neturėjo nieko prieš, tik patarė man užėiti į ministeriją kitą dieną, kada jis pristatysias mane ministrui Mečislovui Mackevičiui. Tą ir padariau.

Išėjęs į ministro kabinetą, pastebėjau ant jo rašomojo stalo mano rašytą prašymą. Ministras M. Mackevičius draugiškai pasisveikino ir norėjo šiek tiek daugiau išgirsti apie mano praeitį. Suglaustai papasakojau apie save ir savo atliktus darbus praeityje. Be to, paminėjau kodėl turėjau pasitraukti į Vokietiją, sovietams užėmus mūsų kraštą. Taip pat aiškinau ministrui apie bendradarbiavimą su plk. K. Škirpa Berlyne, ruošiant prieš bolševikus sukilimą.

Ministras Mackevičius buvo patenkintas mano atvirumu; jo nuomone, aš sugebėsiu tvarkyti pavedamą departamentą. Tuo metu duryse pasirodė budintis valdininkas. Ministras paprašė jo pakviesti Kalėjų departamentu inspektorių Milešką. Po kelių minučių Mileška atėjo į ministro kabinetą. M. Mackevičius pareiškė, kad nuo rugpjūčio 15 aš būsiu paskirtas departamento direktoriumi, jeigu Lietuvos Saugumo policija, atlikusi asmens patikrinimą, ras mane tinkamu šiai valstybinei vietai užimti.

Po šio pristatymo mudu su Mileška nuėjome į Kalėjų departamentui paskirtas patalpas ministerijos antrame aukšte, ten kur ir nepriklausomybės dienomis buvo įkurdintas departamento administracinis personalas.

Lietuvos krašto apsaugos ministeris Andrius Butkevičius Vilniuje sutinka Rusijos gynimo ministerį Pavelą Gračiovą.

• DIRVA • 1993 m.

birželio 24 d. •

7 psl.

Mudviem užsikėlus į 2-jį aukštą, mus sutiko raštinės vedėjas Petras Mašalaitis. Bekalbant apie departamento darbą, Mašaitis pasiskundė, kad jis vienas negalės atlikti visų raštinės darbų. Jis paminėjo prityrusią mašininkę (pavardės neprisimenu), kurią rekomenduoja Ignas Vylis, Kauno kalėjimo viršininkas. Nepriklausomybės laikais ji dirbusi miesto savivaldybėje. (Vėliau ji buvo priimta į departamento raštinę kaip mašininkė ir raštininkė).

NETIKĖTA KELIONĖ

Palyginti patenkinamai susitvarkęs savo įsidarbinimo reikalus, užėjau į Butų skyrių, kad man, gavusiam tarnybą Teisingumo ministerijoje, paskirtą butą miesto centre. Po ilgesnio aiškinimosi kas aš esu ir kur gavau tarnybą, lietuvis valdininkas man pasiūlė apžiūrėti butą Kęstučio gatvėje, naujoje modernioje statyboje.

Butas buvo dviejų miegamųjų, švarus, naujai dažytas, ir aš sutikau jį užimti. Butų skyriuje gavau atitinkamą raštą. Taip buto gavimo reikalas buvo nesunkiai sutvarkytas.

Dabar liko apsirūpinti maisto kortelėmis. Užėjau į Kęstučio gatvėje, buvusiame Lietuvos Kariuomenės štabo pastate, įsikūrusi vokiečių IC kontražvalgybos skyrių, kurio viršininkas buvo aviacijos plk. lt. NN, o jo padėjėjas – rittmeisteris-kapitonas Mongrovius, buvęs Karaliaučiaus universiteto lietuvių kalbos dėstytojas. Ten dar buvo vienas šarvuotųjų dalinių vyr. leitenantas, kurio pavardės neprisimenu. Atrodė, kad šis jaunas karininkas mokėsi kontražvalgybos meną pas "senuosius vilkus".

Rittmeisteris Mongrovius man ir mano šeimai išdavė mėnesio maisto korteles. Mat kol mes nepersikėlėme į Kauną ir neužsiregistravome kaip šio miesto gyventojai, negalėjome gauti maisto kortelių iš Kauno miesto valdybos.

Man besiruošiant išeiti, kpt. Mongrovius paklausė, ar aš negalėčiau palydėti jų skyriaus vyr. leitenantą Juergenį

Radviliškio miestelį, kur jis privalo sutvarkyti vieną svarbių reikalą. Atsisakyti negalėjau. Sutikau. Tačiau prašiau rittm. Mongroviaus pranešti mano šeimai, gyvenančiai Kybartuose pas mano tėvus, jog po kelių dienų grįšiu su sunkvežimiu persikraustymui į Kauną.

Kaip sutarta, kitą dieną, 8 val. ryto atėjau prie IC įspaiagos ir su vyr. lt. Juergen išvykome iš Kauno. Per Kryškalnį ir Šiaulius pasiekėme Radviliškį. Pagal turimą adresą suradome namą, į kurį vyr. leitenantas užėjo. Po kelių minučių karininkas, lydimas vieno vyriškio, atėjo prie automobilio, ir visi tęsėme kelionę link Panevėžio. Vyr. lt. Juergen prašė manęs paklausti šį lietuvių, kur yra radijo siųstuvas, kurį š.m. kovo vidury vienas geležinkelietis buvo atvežęs iš Vokietijos į Radviliškį. Šis lietuvis aiškino, kad tas trumpų bangų radijo siųstuvas yra paslėptas viename kaime netoli nuo Radviliškio. Tada Juergen norėjo žinoti, ar į tą vietą galėtume nuvažiuoti. Tas žmogus, kiek pagalvojęs, atsakė: "Aš manau, kad tas asmuo, kuris tą siųstuvą yra paslėpęs, šiuo laiku galėtų būti namuose". Nutarėme vykti kartu.

Važiudami Panevėžio link, privažiavome vieną kryžkelę, vedančią į šiaurės vakarus. Pavažiavus šiuo keliu apie 2-3 kilometrus, netoliese nuo kelio pamatėme gražią sodybą. Mus lydėjęs radviliškietis pasakė šoferiui čia sustoti, ir pats vienas nuėjo į namus, esančius apie 300 metrų atstu nuo kelio. Gal po 15 minučių jis sugrįžo kartu su jaunu, 20-25 metų vyru, kuris nešė nedidelę dėželę. Jis ją padavė karininkui, sakydamas lietuviškai, jog tai esąs tas radijo siųstuvas, kurio pasiimti buvome atvažiuavę. Paaiškinau vyr. lt. Juergen, ką tas jaunas vyras sakė.

Tada karininkas paklausė: "Kodėl po pirmojo susirišimo su baze šis siųstuvas nustojo veikti? Į šį klausimą vaikiną atsakė: "Kai tik mes pradėjome savo transliaciją nustatyti laiku, pastebėjome iš trijų pusių į mūsų tašką artėjančias sovietų palengavimo mašinas. Mums buvo tuoju aišku, jog mūsų siųstuvo transliacija iššaukė sovietų radijo specialistų reakciją. Po šio bandymo buvo nutarta iš šio taško daugiau su baze nesusirišti. Galvojome, kad mūsų grupės radijų saugumas yra svarbesnis už keletą žinių, kurias radijo bangomis perduotume savo bazei".

(Bus daugiau)

VADOVĖLIS IŠ KGB ARCHYVŲ

Antanas Dundzila

Š.m. kovo 13 d. DRAUGO laišku skyriuje prieš DRAUGO bei DIRVOS nuolatinio bendradarbio J.Ž. straipsnį griežtokai pasisakė vienas skaitytojas. Šiam skaitytojui nepatiko J.Ž. nuomonė apie Lietuvos porinkinius komunistus, dabartinę LDDP. Mūsų spaudos bendradarbi pajukęs ir dar pasitelkęs Kudirkos bei Basanavičiaus pavardes, laiško rašytojas savo teigimus baigė sakiniu apie neva tai įsivaizduotinus, paloviuose slypinčius komunistus: "...galvosena žmonių, kurie ilgą laiką save kamavo, 'tikrai žinodami', kad po kiekvieną lovą slypi komunistai, bet kur, tačiau, niekur jų nerado."

Ši drąsų teigimą žymia dalimi neigia KGB archyvuose surasta, 1992 pabaigoje Lietuvoje perspausdinta knygelė, "Lietuvių nacionalistų kenkėjiška veikla ir kova su ja". Apie šį leidinį, kuris iš tikrųjų yra 1986 m. KGB gen. majoro G. K. Vaigausko suredaguotas vadovėlis, skirtas "KGB praktikams", čia ir rašysime. Iš leidinio aišku, kad komunistų agentų išeivijos paloviuose buvo; na, aišku, ne "po kiekvieną lovą", bet jų buvo daugiau, negu kad būtų galima į tą visą reikalą mostelėti ranka. Taigi DRAUGO ir DIRVOS bendradarbio "kamavimasis" nebuvo visiškai be pagrindo.

Leidinyje įdomus nuo pat pirmojo iki paskutinio puslapio. Su paloviuose nesišlapstantiems komunistams charakteringu patosu viršelyje didžiosiomis raidėmis skaitome: SPALIO REVOLIUCIJOS, RAUDONOSIOS VĖLIAVOS ORDINU F. DZERŽINSKIO VARDU AUKŠTOJI TSRS KGB MOKYKLA. Toliau seka jau su-

minėtas pavadinimas, kam leidinyje skiriamas, generolas majoras – autorius ir leidinio leidėjas: LTSR KGB Specbiblioteka Nr. 1245, Maskva, 1986. Gana smulkiu šriftu atvartyti net 93 teksto puslapiai. Leidinį šiais laikais perspausdino "Laisvės kovų archyvas", Lietuvos Politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Ačiū jai!

Po įžangos seka net 7 skyriai, tarp jų "Pagrindiniai KGB organų kovos metodai su lietuvių nacionalistų emigrantinių organizacijų ideologine diversija", "KGB organų veiksmai išaiškinant ir užkertant nacionalistinių ir su jais susiblokavusių elementų veiklą" bei kiti. Keliomis mintimis pro juos prabėgsime.

Tiesa, patalpintas ir dabar leidinį perspausdinusį leidėjų žodis. Vadovėlyje rašoma apie KGB kovą su lietuvių išeivių organizacijomis, kad tai yra pamoka ne tik lietuviams vakaruose. Vadovėlyje gana daug pavardžių ir slapyvardžių. Tų slapyvardžių leidėjai nutarė nešifruoti, tad nesiimsime spėlioti apie tų agentų tapatybę. Leidėjai įspėja, kad knygoje aprašytoji organizacija panašiais metodais tebeveikia ir dabar.

Leidinyje suredaguotas tipišku Lietuvoje leidžiamų knygų pavyzdys. Taigi knygos skyriai ilgoki, nesuskirstyti į poskyrius, sakiniai ilgoki. Jei tai vadovėlis, tai jis parašytas be jokio pedagoginio įžvalgumo. Čia reiškiau užuojautą buvusiems KGB studentams, kurie iš šio KGB generolo paruoštos makalynės turėjo mokytis.

Įžanga ilga ir pompastiška. Joje daug melagysčių arba šiaip jau standartinių, sovietijos išugdytų sąvokų. Pradedama su "Tarybų valdžios metais Lietuvos Tarybų

Povilas Katilius – Lietuvos Krikščionių Demokratų Partijos pirmininkas daro pranešimą Clevelando Dievo Motinos parapijos kavinėje, šalia stovi Aldona Stempužienė, Tėvynės Garsų vedėja, laukdama atsakymo į jos klausimą. Pranešimo klausėsi apie 200 suinteresuotojų. V. L'acevičiaus nuotr.

Socialistinės Respublikos dirbantieji pasiekė žymių laimėjimų visose visuomeninio gyvenimo srityse." Tralialia, tralialia, tralialia... Tiesa, duodama šiek tiek įdomios statistikos: vokiečių okupacijos metu bolševikų partizaniniame judėjime lietuviai sudarė 62.5%; 21% sudarė rusai, 7.6% – žydai, o 8.9% buvo iš "kitų TSRS tautų atstovų" (p. 4).

Seka apie 10 puslapių, kuriuose apibūdinama organizuota išeivija. Kalbama apie po karo vakaruose atsiradusių 100,000 lietuvių. Gana paviršutiniškai parašyta apie VLIKą, Santarą – Šviesą, PLBę, ALTą, kraštų LBes, BALFą, BATUNą, AABS, Pavergtųjų Europos tautų asociaciją, net šv. Kazimiero akademiją Romoje. Suminėta Lietuvos Diplomatinė tarnyba, išeivijos spauda, radijo transliacijos, įvairi veikla Jungtinėse Tautose, JAV valdžios organuose, visa eilė pavardžių ir t.t.

Sprendžiant iš "Organizacijų diversinės taktikos" skyriaus, KGB bandė įlysti visur, į visus palovius. Savo ruožtu, tarybinės "laimės" saugotojams išeivija padarė daug rūpesčio: "Tik per 1982 m. Lietuvos KGB konfiskavo

daugiau kaip 4 tūkst. egzempliorių antitarybinės ir kitos politiškai kenksmingos literatūros, atsiųstos paštu. (p.21).

Psl. 25: "Agentūrinis išskverbimas į lietuvių buržuazinių nacionalistų emigrantines formuotes visada buvo viena iš efektyviausių kontržvalgybinės kovos priemonių." Taip 1984 m. buvo paskelbtas TSRS KGB įsakas Nr. 0042, svarbiausias Lietuvos TSR KGB uždavinys. Uždavinys numatyta išeiviją diskredituoti, demaskuoti – dalyvaujant, skatinant, atskiriant... Svarbiausi metodai buvo (a) agentūrinis išskverbimas į lietuvių emigrantines formuotes, (b) emigrantinių ryšių su vienminčiais respublikoje parėmimas ir panaudojimas "operatyviniuose žaidimuose" (– KGB terminas), (c) išeivijos organizacijų kompromitavimas ir išardymas.

Kaip tas visas darbas KGB aparatui sekėsi? – Kartais sekėsi, kartais ne. Štai, VLIKo vadovybėje darbavosi KGB agentas Politikas, o VLIKe šnipinėjo Vilkas ir Lapė. Buvo agentai Prozaiakas, Sūnus ir Studentė, visi šie Lietuvoje turėję giminių ir važinėję į Lietuvą. Rašoma, kaip vienas Harvardo universiteto dėstytojas buvo tokiam užverbavimui Vilniuje jau "sušildytas", nes KGB kontaktas buvo prisidengęs žurnalistu. Šis svečias "raštiškai išdėstė vertą dėmesio informaciją, noriai ateidavo į konspiracinius susirinkimus. Tačiau kai operatyvinis darbuotojas prisistatė kaip KGB darbuotojas, jis (svečias iš Harvardo) į sekantį susitikimą nebeatėjo. Bandant atnaujinti ryšį, (jis) pareiškė, kad nemano bendradarbiauti nei su KGB, nei su panašiais JAV agentais."

Buvo agentų, apsimetusių Mokslo Akademijos moksliniais bendradarbiais. Buvo jų ir iš kitų mokslo įstaigų, čia buvo įvelti ir lituanistiniai kursai emigrantų jaunimui, buvo agentų iš menininkų bei

kultūrininkų.

Taip pat rašoma apie tuoj po karo į Lietuvą sugrįžusius rezistentus, Deksnį ir Stankevičių. Deksnui buvo pakištas saugumo agentas slapyvardžiu Noreika. Deksnys ir keli kiti partizanų vadai (aišku, knygoje vadinami banditais) buvo apgyvendinti Vilniaus KGB agentų butuose, kuriuose buvo įrengta "pasi-klausymo technika"... Toli-mesnė, liūdna rezistencijos istorija knygoje taip pat aprašyta iš KGB akiračio.

"1974 m. buvo išleista ir išplatinta tarp lietuvių emigrantų knyga 'Šioje ir anoje pusėje', kurią parašė agentas Tuvinas, savo laiku išvestas iš TSRS į JAV, siekiant jį panaudoti skaldant antitarybinės emigrantines organizacijas." Tuvinas teigė, kad, išvažiuodamas iš JAV, čia paliko patikimų savo darbo tęsėjų. "...Lietuvos TSR KGB į TSRS teritoriją įvairiu metu iškviestė Lingvistą, Raitininką, Igną, Profesorį ir kitus. Čia juos ruošė agentai ir patikimi asmenys." "Klerikalinei emigracijai buvo sutrukdyta 1975 m. iškilmės Romoje ir 1976 m. eucharistinė kongresas Philadelfijoje paversti eiliniu antitarybiniu skandalu."

Seka keli skyriai apie "Ivairių nacionalistinių elementų veiklą ir kovą su ja" ir t.t. Čia knyga skaitai kaip išverstom rankovėm Lietuvoje slapta leista LKB Kroniką. Sužinome, kad 1954 Vorkutos kaliniai įkūrė "Laisvės kovų sąjungą", net paruošė tos organizacijos manifestą. (Nukelta į 9 psl.)

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

2129 Knapp Street
Brooklyn, New York 11229-5697

NEW YORKAS – VILNIUS
viena kryptimi pigiausi bilietai vasaros metu – \$498 plus taxi.

"Vytis" 718-769-3300
arba 1-800-952-0119.

Rūta Kulbienė su savo mokiniais, Summer Street Elementary School, Lynnfield, Massachusetts. Tėvų komitetas suorganizavo aukų rinkimą mokytojams, kurie dalyvaus A.P.P.L.E. mokytojų kursuose, šią vasarą Lietuvoje. Buvo šurinkta virš 125 svarų mokyklos priemonių: pieštukų, kreidų, klijų, plunksnų ir kitų medžiagų. Medžiagos bus naudojamos per pradinį mokyklinių vaikų metodologijos paskaitas.

SĖKMINGA VERSLININKŲ KONFERENCIJA

Lietuvos ambasada Washingtono kartu su U.S. - Baltic Business Council birželio 10 - 11 dienomis Washingtono surengė ekonominę konferenciją "Business and Investment Opportunities in Lithuania". Tai jau antroji tokia konferencija, organizuojama ambasados. Į konferenciją atvyko daugiau kaip šimtas dalyvių, jų tarpe firmų vadovai ir atstovai, tarptautinių organizacijų, JAV vyriausybinių žinybų pareigūnai. Iš Lietuvos į konferenciją buvo atvykę seimo nariai G. Vagnorius ir L. Andriukienė, Informacijos instituto direktorius bei Ekonomistų asociacijos prezidentas J. Novickas, Lietuvos Žemės ūkio ministerijos Tarpvalstybinių ryšių departamento direktorius R. Varkulevičius, Verslininkų asociacijos prezidentas A. Stašaitis, Jaunųjų verslininkų klubo prezidentas G. Skobas, privačių firmų prezidentai.

Konferencijos sesijų metu buvo aptariamos užsienio investicijų Lietuvoje sąlygos ir galimybės pramonės, žemės ūkio paslaugų sferoje. JAV

tarptautinių organizacijų bei vyriausybės atstovai kalbėjo apie įvairias paramos programas verslui Lietuvoje remti. Konferencijoje dalyvavę JAV verslininkai, kurie jau dirba Lietuvoje, pasidalino savo patirtimi, kalbėjo apie sunkumus, kuriuos teko patirti. Tačiau nepaisant to, visi jie skatino važiuoti į Lietuvą dirbti, nes, pasak jų, verslo aplinka Lietuvoje yra gana palanki užsienio investitoriams. Daug laiko buvo skiriama diskusijoms, kurių metu susirinkusieji turėjo progos pasidalinti apie tai savo mintimis.

Kiekvienas konferencijos dalyvis gavo ambasados darbuotojų paruoštą knygą, kurioje buvo pateikti pagrindiniai verslą reglamentuojantys įstatymai, statistinė ir kita informacinė medžiaga. (Norintieji įsigyti šią knygą, galite kreiptis į Lietuvos ambasadą Washingtono. Knygos kaina - 15 dolerių).

Birželio 10 dieną ambasadorius St. Lozoraitis konferencijos dalyvių garbei ambasadoje surengė priėmimą.

BIRŠTONO KONFERENCIJA

įvyks rugpjūčio 15-22 dienomis

Po daugelio pasitarimų ir išsiaiškinimų JAV LB Krašto valdyba posėdyje nutarė organizuoti vienos savaitės konferenciją - "Lietuva, jos išeivija, ryšiai ir neišnaudotos galimybės" - kuri vyks Birštone, Lietuvoje.

Programos vyriausias koordinatorius yra KV vicepirmininkas mokslo reikalams dr. V. E. Vengris, sudaręs organizacinį komitetą, kuriame įtraukti ir pajėgūs darbuotojai iš Lietuvos.

Visi pastebime, kad išeivijos su Lietuva santykiuose vis daugiau reiškiasi nusivylimas ir nesupratimas. Nepažįstame, nesusikalbame ir tolstame. Birštono konferencija

tęs Detroto konferencijoje pradėtą apžvalgą.

Tai bus antroji konferencija Birštone (pernai pirmoji). Viliamės, kad per konferencijos susitikimus, išsikalbėjimus, susipažinimus su organizacijom, struktūrom, tikslais, darbais, galimybėmis ir asmeninių kontaktų užmezgimu bus prisidėta prie tarpusavio supratimo ir akiračių praplėtimo, o tada bus galima efektyviau naudoti resursus, išvengti dubliavimo ir koordinuoti darbus.

Numatoma, kad konferencijoje dalyvaus Lietuvos prezidentas A. Brazauskas, premjeras A. Šleževičius, Amerikos ambasadorius D.

Johnson, Lietuvos partijų, iškaitant opoziciją, atstovai, o taip pat ir mokslo, verslo ir meno pasaulio žmonės. Bus idealios sąlygos pabendrauti, sužinoti jų mintis, padiskutuoti problemas, ryšius, įvertinti esamą stovį, ir ateities galimybes. Manome, kad konferencija, kaip ir pernai, bus Lietuvos spaudos ir televizijos dėmesyje.

Birštonas yra visai netoli Kauno ir apie pusantros valandos nuo Vilniaus puikiame Nemuno vingyje. Gamta ir aplinka pasakiškos, apgyvendinimo patalpos ir maitinimas - geri. Galima naudotis baseinu, teniso aikštėmis. Tarp kitko, Birštonas tampa itin populiariu kurortu užsienio turistų tarpe.

Mokestis už visą savaitę bus mažiau \$200.00. Į tai įeina registracija, nuvežimas į Birštoną (iš Vilniaus aerouosto), nakvynė, maitinimas, aptarnavimas konferencijos metu: išvykos, kultūrinės vakaronės, vakariniai koncertai.

LB Krašto valdybos vicepirmininkas mokslo reikalams dr. V.E. Vengris, Krašto valdybos pavedimu gegužės mėnesio pradžioje buvo Lie-

tuvoje ir ten atliko konferencijos paruošiamuosius darbus. Jam dabar talkininkauja JAV LB Washingtono įstigos vadovė Asta Banionytė. Dėl informacijos ir registracijos prašoma kreiptis į Astą Banionytę dienos metu, skambinant tel. (703) 524-0698.

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

A t n a u j i n d a m i prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Chaves V., Marstons M.	10.00
Jasėnas M., Deposit	15.00
Sagys L., Lyndhurst	20.00
Alšėnas P., Brecksville	5.00
Neverauskas J., Munster	10.00
Bagdonas H., Oak Lawn	20.00
Užemis Br., Hot Springs	20.00
Lembertas M., Santa Monica	30.00
Vokietaitis A., Moraga	20.00
Škauskas H., Canada	5.00
Kizlauskas B., Highland B.	20.00
Kubiliūnas R., Wlby H.	20.00
Balys M., Cleveland	10.00
Jomantas V., Redford	5.00
Beiga K., Chicago	10.00
Paliulionis Br. Cicero	10.00
Besperaitis V., Sedona	20.00
Dautas J., Wickliffe	5.00
Šlapelis J., Euclid	5.00
Aukštuolis M., Cleveland	20.00
Švarcas R., Bradford	20.00
Pikturka H., Willowick	20.00
Kudukis J.K., Canada	10.00
Žygas J., Oak Lawn	25.00
Petkevičius R., Lewiston	20.00
Prancus E., Parma	20.00
Palsis J., Palos Hills	10.00
Mackus V., Chicago	10.00
Bukaveckas T., Chicago	20.00
Vaitužis V., Stateline B.	5.00
Sakalas R., Vero Beach	20.00
Vanšauskas M., Lyons	10.00
Strungevičius L., Canada	10.00
Vileniškis I., Wayland	70.00
Stapulionis J., Waterbury	20.00
Kapčius J., Daytona B.	10.00
Taruška J., St. Pete.	15.00
Balbatas J., Cleveland	10.00
Mitchell V., Taylor	10.00
Andrašius J., Chicago	10.00
Draugelis A., Canada	5.00
Česonis A., Linwood	5.00
Šukys V., Surfside	10.00
Lauraitis A., Willow Sprgs.	20.00
Veselka J., Evergreen Pk.	10.00
Staugaitis A., Canada	15.00
"Barakūdos" Sanbūris L.A.	25.00
Jazukaitienė G., Gulfport	10.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

IŠ KGB...

(Atkelta iš 8 psl.)

Minimos nepriklausomybės laikų Toliušio, Žygelio, Miškinio, Klimo ir kitų pavardės, Lietuvos Helsinkio grupė. Ir t.t. ir t.t.

Leidiny s liūdnas ir jei šiandieną ne bauginantis, tai bent verčiantis susimąstyti. Savo turiniu leidiny yra sujauktas - tokia kovų istorijos, viešai drįstamos skelbti metodikos, "nenugalimo" komunizmo šūkiu, komunizmo absoliutinės teisės bei tiesos monopolio jovalas. Leidinyje yra daug melo, daug kas nedasakytas. Pvz., nieko nėra apie jokus KGB kankinimus, kuriais, visi žinome, KGB yra pagarsėjusi; kur koks nors "reakcionierius" "apsigalvojo" ar "atsivertė" - tai jau tik gražiuoju, praregėjęs "tikrąją" (KGB) tiesą...

Tačiau leidinyje negalima nematyti faktų. Tie faktai kaip tik patvirtina tuos daug kartų girdėtus įtarinėjimus apie komunizmo agentus visur, net ir mūsų palovėse. Šiandieną tad reikia klausti: ar ta visa makabiška KGB era iš tikrųjų yra galą gavusi? - Reikia manyti ir tikėtis, kad atsakymas čia teigiamas. Tačiau toks atsakymas dar nereiškia, kad šitą visą žiaurią pasaką reikia užmiršti ir į palovius niekada nebepasižiūrėti. (1993-VI-8)

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

lietuvių kalba vėl girdimos šeštadieniais ir sekmadieniais 12040 banga, 7 val. vakaro. Kitomis dienomis, ta pačia banga ir tuo pačiu laiku, žinios iš Lietuvos girdimos anglų kalba. Kodėl lietuvių kalba žinių neduodama kitomis savaitės dienomis - nepranešama.

Kiek anksčiau tokių žinių siuntimui buvo naudojama 11750 banga. Ją labai trugdė iš seno veikianti Anglijos BBC stotis. Kol kas naujoji 12040 banga netrukdoma.

Illinois gubernatorius Jim Edgar su Priscilla Neniškis - Lietuvos vyčių, Irena Pranckevičius - Lietuvių muzikos draugijos atstovė ir Gina Vence. Jų parengimo metu Cicero, Morton vidurinėje mokykloje.

Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos pirmą klasę baigę mokiniai. Jų mokytoja Žiedonytė. Mokiniai ir mokytojai talkina Nasvytytė - Klimienė.

V. Gacevičiaus nuotr.

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gerardas Juškėnas

GAUSIOS LIŪTYS IR DIDELĖS AUDROS

Birželio mėn. pradžia Floridoje buvo atžymėta gausiomis liūtimis ir žemu oro slėgimu. Taip buvo pradėtas 1993 m. uraganų sezonas. Pietinės Floridos gyventojai dar vis tebevalgsta atsistatydami po pernykščio baisaus uragano – "Andrew". Oro pranešėjai ramina gyventojus, kad šiemet bus "švelnesni" uraganai. Jie ir pernai taip žadėjo: buvo "tik" 6 uraganai, įskaitant "Andrew". Namų savininkų nuostoliai siekė milijonus. Daugumas draudimo bendrovių apsigarsino, kad drastiškai mažins namų draugimo polisų skaičių. Valdžios pareigūnai jiems tai uždraudė daryti iki š.m. lapkričio 30 d., kada normaliai pasibaigia uraganų laikotarpis.

Stiprios audros, kurių metu vėtros pasiekia virš 111 mylių greitį, buvo gana retos per pastaruosius 26 metus. Nuo 1941 iki 1965 m. būta 17 tokio stiprumo vėtrų. Nuo 1966 m. pasitaikė tik trys: Gloria – 1985 m., Hugo – 1989 m. ir Andrew – 1992 m. Aišku, toks ramumas laikotarpis turėtų baigtis, bet nieks nežino kada, – anot Colorado valst. u-to prof. Wm. Gray, kuris seka Žemės rutulio oro atmainas, jis pranašauja

šiems metams šešis uraganus Atlante, Karibų jūroje arba Meksikos įlankoje. Jis tikisi, kad tų uraganų bus net mažiau. Tačiau ir silpnas uraganas būtų pražūtingas nuteriotai pietinei Floridai.

National Hurricane Center įstaiga esanti Coral Gables, Fla. šiemet yra geriau pasiruošusi patarnauti:

- 1) Naujasis radaras perduoda geresnes vaizdų detales negu 1957 m. modelis, kurį "Andrew" sugriovė;
- 2) Talkininkaujantis Europos erdvių satelitas perduoda šiam centrui geresnius Atlanto ir Ramiojo Vandenyno vaizdus.

SUMAZĖJO TARŠA ARKTIKOJE

Pastarąjį dešimtmetį žymiai sumažėjo Arktikos atmosferinė tarša, kuri nuo 1980 m. daug rūpesčių buvo sukėlusį JAV mokslininkams. Migla sumažėjo dėka griežto atmosferos teršimo sumažėjimo Europoje ir buv. Sovietų S-goje. Migla sumažėjo apie 50% kovo ir balandžio mėnesiais, kurie yra blogiausi taršos mėnesiai nuo 1980 m. pradžios.

Ta migla atmosferoje mokslininkų buvo pastebėta 1970 m. Ją sudarė sulfato dulkių ir sieros rūgšties laše-

Dainavos stovyklavietės sezono atidarymė, pertvarkytos svetainės įrengimo iniciatorė ir gyvendintoja Taura Underienė. Kairėje stovi Dainavos tarybos pirmininkas Vytautas Petrulis.

Dr. Mariaus Laniausko nuotr.

lių mišinys, kuris saulės spindulių dėka pavirsta sieros dvideginiu. Mokslininkams parūpo, kad neprasidėtų "šiltnamio efektas", kuris sukeltų arktikoje oro atšilimą. Nauji stebėjimai nemažina to rūpesčio, nors arktinė migla dabar 50% sumažėjo.

Pradžioje buvo klausimas – iš kur ta migla atsiranda. Iki tol ji buvo pastebima vasarą tik virš sunkios pramonės kraštų. Tačiau Arktika neturi tokios taršos šaltinių, kaip anglimi arba alyva kūrenamų įmonių bei metalo liejyklų, kurios skleisti erdvėn sieros dvideginį. Bestebint Žemės rutulio oro keitimasi bei metalų dulkių pėdsakus taršoje atrasta, kad jie ateina iš Europos bei Sovietų S-gos įmonių kaminų. Šiuo metu dauguma šių įmonių yra kūrenamos dujomis, kurios švariau sudega. Daug padėjo Vakarų Europos kraštų pastangos sustabdyti sieros dvideginio išleidimą erdvėn, kas sukeldavo "rūgštųjų lietu". Dėka tų suvaržymų sieros dvideginio išmetimas erdvėn Europoje sumažėjo 25%, įskaitant buv. sovietų kraštus ir vakarus nuo Uralo kalnų.

EUROPOJE IR PASAULYJE

(Atkelta iš 2 psl.)

šalia to tikimasi, kad daugiausiai pajamų turėtų ateiti iš turistų.

Pavyzdžiui svarbi turistų atrakcija Tiuringijoje yra Wartburgas su kalno viršūnėje stovinčia 900 metų senumo pilimi, nuo kurios matyti Eisenacho miestas. Tikimasi, kad šią vasarą čia apsilankys iki 5,000 turistų. Wartburgas tapatingas savo kultūrine praeitimi, kurią daugelis vokiečių per 40 m. pamiršo, nes komunistų valdymo metais keliavimas buvo griežtai suvaržytas ir tik nedaugelis ypač užsieniečių galėjo čia apsilankyti.

Pažymėtina, kad 13-tame amžiuje Wartburgo pilyje gyveno ligoniais besirūpinanti Vengrijos princesė, kuri vėliau už tai buvo kanonizuota šventos Elenos vardu. Po 300 metų čia prieglaudą rado 1521 m. Vatikano ekskomunikuotas Martinus Liuteris, čia į vokiečių kalbą išvertęs Naująjį Testamentą. 1860 m. pilį restauravus, joje inauguracinį koncertą atliko komp.

Franzas Lisztas, o pilies koridoriais bevaikščiodamas komp. Richardas Wagneris čia gavo įkvėpimą parašyti Opera "Tannhauser".

Kita atrakcinė vieta yra Weimaro miestas, vadinamas vokiečių kultūros širdimi, nes jame, šalia kitų, yra gyvenę visame pasaulyje žinomi asmenys, kaip Goethe, Schilleris, Bachas, Lisztas ir Nietzsche.

Straipsnio autorius išvadoje pastebi, jog daugelis vakarinių žemių gyventojų Tiuringijoje pradėjo pirkti sklypus, kur žada statyti poilsio namus sau bei giminėms. Iš esmės jie yra laukiami, tačiau kai kurie gamtos augininkai pradėjo sugestijonuoti, kad reikia nustatyti ribą, kiek tokių poilsio namų Tiuringijoje būtų leista pastatyti. VI. R.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

TRISDEŠIMT PIRMAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir bobūdį patiems pasirinkti.

Ilgis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytų, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiui įteikti data 1993 metų rugsėjo 10 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiui siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyvenant Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinaival būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridėdamo uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

Vilkiukų įžodį davę G. Civinskas ir V. Vaitkus gauna ir naujus kaklaraišius. Juos užriša v.s. Remigijus Belzinskas.

V. Bacevičiaus nuotr.

NUBAUSTAS TELEFONO TERORISTAS

Gegužės mėn. DIRVOJE buvo pranešta apie telefono baubą – žmogų, kuris skambindamas telefonu išgąsdino daug moterų Cuyahoga apskrityje. Tos išdaigos buvo greitai sustabdytos. Ohio Bell susekė skambintoją, kurio telefono Nr. nebuvo spausdinamas abonentinė knygoje.

Tų visų išdaigų kaltininkas yra Frederic Albridge, 53 m. amžiaus. Pirmą dieną tarp 8 val. ryto ir 5 val. p.p. jis be sustojimo skambino 346 telefono abonentams. Jis tą telefoninį terorą tęsė visą savaitę – gasdindamas atsiliepusias moteris, kad jų vyrai žuvo eismo nelaimėse. Tą savaitę jis skambino 701 kartą.

Teisėjas Stuart A. Friedman Fredericą Albridge nubaudė 1 m. kalėjimo ir 3 m. bandomojo laiko (probation). Nubaustasis teisėjui prisipažino kaltas, bet nepareiškė prieštasties savo atšauriam

elgesiui. Jis yra anksčiau atsėdėjęs kelis metus kalėjime už Allen apskrityje 1970 m. mergaitės išprievartavimą. Ger.J.

PRAŽYDO OHIO KELIAI

Su gražiu pavasariu prasi-dėjo judrųjų šio krašto gyventojų kelionės automobiliais. Deja, ne visi keliautojai bus laimingi, nes tuo pačiu laiku pradėti greitkelių taisymo darbai.

Clevelande jau turime du "kamščius" – I-77 ir I-90 greitkelius, kurie "pražydo" oranžinėmis barikadų statinėmis. Vietinėje spaudoje išpėjo vairuotojus vengti taisomų ruožų: I-77 tarp Clevelando ir Independence, o I-90 ("Innerbelt") tarp Erie ež. pakrantės ir East 9th g. kryžkelės. Dažnai miesto gatvėmis, kad ir lėčiau važiuodami, galite greičiau pasiekti savo tikslą.

Spaudoje juokais tas oranžines statines vadina naujomis Ohio valstijos gėlėmis.

V. sl. A. Dunduras skautams skaito paskutinius pranešimus

V. Bacevičiaus nuotr.

Jas visur matysime iki š.m. lapkričio 15 d., kada jos turės užleisti vietą žiemos sniegui. Ger.J.

PARENGIMAI

1993 M.

• BIRŽELIO 27 d. 12 val. Pensininkų gegužinė Lietuvių namų viršutinėje salėje.

• LIEPOS 11 d. – sekmadienyje 12:00 p.p. Žalgirio šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland Parke – 17815 Canterbury Rd.

• LIEPOS 18 d. Šv. Jurgio parapijos GEGUŽINĖ – Šv. Jurgio sodyboje 11:30

• LIEPOS 24 d. Kultūrinio darželio tradicinė vakaronė Gwinn Estate

• RUGPJŪCIO 1 d. sekmadienyje 12:00 p.p. LKVS-gos "RAMOVĖ" rengia gegužinę prie

ežero Beachland Parke – 17815 Canterbury gatvėje.

• RUGPJŪCIO 15 d. sekmadienyje DIRVOS GEGUŽINĖ Apanių sodyboje.

• RUGSĖJO 11 d. Lietuvių Namų 20 – metų sukakties balius ir varžytinės. 7 v.v.

• RUGSĖJO 25 d. Pabaltiečių Vakaras. Ruošia lietuviai latviai ir estai.

• SPALIO 2 d. 7 v.v. Koncertas The Singing Angels Dievo Motinos auditorijoje.

• SPALIO 9-10 ir 23 dienomis JAV LB Clevelando apylinkės rengiamų LIETUVIŲ DIENŲ programa Dievo Motinos parapijos patalpose.

• LAPKRIČIO 14 d. Šv. Jurgio parapijos rudens Festivalis 11:30 – 3:30 v.v.

Veronikai Taraškaitei baigus Šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą, dalis gausios šeimos narių, nusifotografavę su mokyklos mokytoja S. Stasiene, tėvais – Barbara ir Vincu Taraškomis bei trimis broliukais. V. Bacevičiaus nuotr.

NATIONAL TRAVEL & TOURS

Tel:(216)932-6100 Fax:(216)932-5236

KELIONĖMS Į LIETUVĄ IR Į KITAS PASAULIO ŠALIS

SKAMBINKITE RITAI STAŠKUTEI 932-6100

- Siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją
- Pinigu persiuntimas
- Air cargo
- Maisto siuntiniai

VISA TAI -

atlanta IE
Trumpiausias kelias gimtinėn

639 East 185th Street
Euclid, OH 44119

Telefonas (216) 481-0011

Dirbame: antr.-penkt. nuo 9 v.r. iki 5 v.v.,
šeštadienį nuo 9 v.r. iki 2 v. popiet
Pagrindinis atlanta IE ofisas - Chicagoje

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street • Cleveland, OH 44119
481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

JUNGTINIŲ TAUTŲ MISIJA VYKS Į BALTIJOS VALSTYBES

Antradienį, birželio 15 d., ambasadorius Anicetas Simutis lankėsi pas P. Marrack Goulding, JT Generalinio sekretoriaus pavaduotoją politiniams reikalams (Under-Secretary-General for Political Affairs), praneša Lietuvos Nuolatinė Misija. Ambasadorių Simutį į pasitarimą lydėjo Misijos patarėjas Algimantas Gureckas. Tą pačią dieną p. Goulding taip pat priėmė Estijos ambasadorių Ernst Jaakson ir Latvijos vyriausiąjį atstovą Aivara Baumanį.

Marrack Goulding pranešė, kad Generalinis Sekretorius Boutros Boutros-Ghali pritarė Jungtinių Tautų misijos pasiuntimui į Baltijos valstybes. Misija praleis po dvi dienas Maskvoje, Vilniuje, Rygoje ir Taline. Jos uždavinys – susipažinti su Rusijos Federacijos karinių pajėgų atitraukimu iš Lietuvos, Latvijos bei Estijos ir paruošti apie tai pranešimą Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 48-tajai sesijai, kuri šiais metais prasidės rugsėjo 27 d.

Misija siunčiama vykdant pernai metų Generalinės Asamblėjos nutarimą dėl svetimų karinių pajėgų atitraukimo iš Baltijos kraštų. Šis nutarimas įpareigoja Generalinį Sekretorių sekti kaip vyksta svetimos kariuomenės atitraukimas ir paruošti apie tai pranešimą šių metų Generalinės Asamblėjos sesijai.

Marrack Goulding pasitarimo metu siūlė, kad misija vyktų į Lietuvą tuoj po sutartos Rusijos kariuomenės galutinio išvedimo dienos, tačiau tai dar reikia suderinti su

tuo laiku laukiamu popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymu. Misijos atvykimo laikas buvo paliktas nustatyti vėliau, gavus Baltijos valstybių ir Rusijos Federacijos užsienio reikalų ministerijų pritarimą.

ALT INFORMACINĖ TARYBA PRANEŠA

Baigusis šaltajam karui ir subyrėjus Sovietų blokui, naujoji prezidento Clintono administracija buvo nusprendusi panaikinti Laisvosios Europos Radio / Laisvės Radio kaip nebereikalingas.

Amerikos Lietuvių Taryba pati pirmoji pasipriešino, kad Laisvosios Europos Radio/Laisvės Radio nebūtų panaikinta. Tuo reikalu net buvo kreiptasi į prezidentą Clintoną ir tuo reikalu buvo gautas atsakymas, kad į tai bus atkreiptas dėmesys.

Kaip pranešama, dabar prezidento Clintono administracija nusprendė sujungti Amerikos Balso ir Laisvosios Europos Radio/Laisvės Radio stotis ir tokiu būdu per ateinančius kelis metus sutaupyti apie 250 milijonų dolerių. Anksčiau šioms radio stotims Amerikos valdžia metams skirdavo po 220 milijonų dolerių kiekvienai.

Amerikos Balsas, kuris buvo įsteigtas II Pasaulinio karo metu, kad 49-mis kalbomis transliuotų Amerikos žinias į įvairias pasaulio šalis, ir Laisvosios Europos Radio/Laisvės Radio, kuri įsteigė Centrinę Žvalgybos Valdybą (CIA), kad transliuotų žinias iš laisvos Amerikos į esančiose komunistų įtakoje šalis, dabar dirbs bendrai.

Vilties Draugijos pirmininkas dr. Vytautas Maurutis (dešinėje) su Vytautu Abraičiu, dr. Broniu Nemicku, Liucija ir Antanu Mažeikomis.

Amerikos Lietuvių Tarybos valdybos posėdyje, š.m. birželio 11 d., be kita, plačiai buvo svarstyta ALTO 53-čiojo metinio suvažiavimo reikalai. Nutarta suvažiavimą šaukti š.m. spalio 30 dieną Lietuvių Tautiniuose Namuose, Chicagoje.

Suvažiavimo išvakarėse, penktadienį, spalio 29 dieną, 7 val. vakaro ALTO patalpose, Balzeko muziejaus pastate įvyks suvažiavimo atstovų ir svečių susipažinimo vakaras, kurį rengia ALTO Chicagos skyrius.

Suvažiavimo registracijos pradžia bus šeštadienį, spalio 30 dieną, 8:30 val. ryto Lietuvių Tautiniuose Namuose. Suvažiavimo pradžia 9 val. ryto.

Tą pačią dieną po suvažiavimo vakare, 7 val. vak. toje pačioje salėje įvyks iškilminga vakarienė.

Šį kartą ALTA sudarančios organizacijos turės pristatyti suvažiavimui skiriamus atstovus į Amerikos Lietuvių Tarybą, valdybą ir išdž globėjus sekančiais dviem metų kadencijai.

GARBINGA MEMORIAL ŠVENTĖ

Gegužės 31 d. visoje Amerikoje buvo švenčiama Memorial Day. Prieš 125 metus Amerikos karo pajėgų viršininkas generolas John Logan išleido įsakymą, paskirdamas dieną, kurioje turėjo būti puošiami Amerikos pilietiniame kare žuvusių karių kapai. Vėliau tą dieną buvo skiriama puošimui jau visuose karuose žuvusių kapams. Nuo I Pasaulinio karo ji buvo pavadinta Memorial Day.

Amerikos pilietiniame kare dalyvavo 6.5% viso krašto gyventojų, t.y. 2,190.000 karių. Kare žuvo 364.000.

II Pasauliniame kare Amerikos karo pajėgose tarnavo virš 15 milijonų vyrų ir merginų, t.y. 11.5% visų gyventojų. Tame kare žuvo 392,000 karių.

Iš tų amerikiečių, kurie 1940-aisiais save laikė esančiais lietuvių kilmės, II Pasauliniame kare dalyvavo virš 100,000 vyrų ir merginų. Iš jų daugiau kaip 2,000 žuvo kovose Šiaurės Afrikoje, Italijoje prie Monte Casino Normandijoje ar Pacifiko salų džiunglėse, o taip pat Atlante nuo vokiškų torpedų. Kovo-

jo ir žuvo Amerikos lietuviai ir Korėjos, ir Vietnamo kare. Ir liūdna, kad šiandien daugelio tų, kurie žuvo Korėjos kare, mes kai kurių nei vardo nebežinome, nes čia nebėra ne tik jų pačių, bet ir jų artimųjų. Tačiau savo širdyse mes visi prisimename tuos, kurie kovose už laisvę atidavė aukščiausią auką – savo gyvybę.

Anglijoje yra amerikiečių karių koplyčia. Jos sienoje yra įrašas, pavadintas "Laišku šv. Petriui". Paskaitykime to įrašo žodžius, kuriuos lietuvių kalbon išvertė Bernardas Brazdžionis:

"Ieisk juos, Petrai, jie labai pavargę.
Ir ieisk ilsėt pagalvius angelų.
Kitoj aušroj pažadink šventas sarge.
Aušroj taikos – be karo, be ginklų.
Te jie ten ras jauni ko nepatyrę;
Ir visa duoki džiaugsmui jų širdies.
Ne aukso arfos jiems, o džiazas teaidės!
Dievaž, per daug, per daug jauni jie mirė.
Mielas, nei vėjas dobilų, mergaites
Ieisk jiems mylėt (nebuvo čia kada);
Jiems medžiai, paukščiai giedantys, kalnai
Ir kriaušė – vasaros tebūna duotas kraitis.
Sakys, kaip truks čia mums jų visada,
Bet negraudink, sakyk – all right visiems čionai."

LAIKRAŠČIO "VILTIS" PRENUMERATORIŲ DĖMESIUI

Lietuvių tautininkų sąjungos leidžiamas laikraštis "Viltis" su 7-tuoju (3.31.93) numeriu dėl finansinių sunkumų sustojoėjusi. Pagal gautą pranešimą iš Lietuvos "Viltis" bent iki šių metų pabaigos bus leidžiama kaip priedas prie Lietuvos istorijos laikraščio "Voruta", kurio redaktorius yra p. J. Vincinavičius. Tad "Vilties" prenumeratoriams toliau bus siuntinėjama "Voruta" su "Vilties" puslapiais joje.

Tikimasi, kad "Viltis" ateinančiais metais vėl pradės eiti kaip savarankiškas laik-

raštis.

Visi "Vilties" skaitytojai prašomi ir toliau likti "Vilties" prenumeratoriais bei rėmėjais pratęsiant prenumeratą ar naujai užsiprenumeruojant. Prenumeratos kaina oro paštu 45 dol. metams. Prenumeratas siųsti Vaclovui Mažeikai – 519 N. Halien Terr, Park Ridge, IL 60068.

Amerikos tautininkai turėtų gausiau prenumeruoti ir remti Lietuvos tautininkų leidžiamą laikraštį, nes, kaip matome, be mūsų paramos vargiai "Viltis" galės išsilaikyti.

Iris Belzinskaitė-Hallal, pakelta į ps. laipsnį duoda įžodį.

V. Eacevičiaus nuotr.